

== Velja po pošti: ==
 Za celo leto naprej . . . K 28.—
 za en mesec 2-20
 za Nemčijo celoletno . . . 29.—
 za ostalo inozemstvo . . . 35.—
V Ljubljani na dom:
 Za celo leto naprej . . . K 24.—
 za en mesec 2.—
 V upravi prejema mesečno . . 1-70
== Sobotni izdaja: ==
 za celo leto 7.—
 za Nemčijo celoletno . . . 8.—
 za ostalo inozemstvo . . . 12.—

SLOVENE

== Inzerati: ==
 Enostolna petitvrsta (72 mm):
 za enkrat po 15 v
 za dvakrat " 13 "
 za trikrat " 10 "
 za večkrat primeren popust.
 Poročna oznanila, zahvale, usmrtice itd.:
 enostolna petitvrsta po 18 vin.
== Poslano: ==
 enostolna petitvrsta po 30 vin.
 Izhaja vsak dan, izvenemati ne-
 delje in praznike, ob 5. uri pop.
 Redna letna priloga Vožni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
 Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
 sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. ==

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
 poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograde 26.511,
 bosn.-herc. št. 7583. — Upravniškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

H katoliškemu shodu.

Zborovanja slovenskih odsekov.

SOCIALNO-USTAVNI ODSEK.

Resolucije o
 spekulativnem razkosavanju zemljišč
 je utemeljeval državni in deželni po-
 slanec

župnik Hladnik.

Oderuški zakon iz leta 1881. je od-
 pravil sicer oderuštvo pri posojilih, a
 danes imamo še hujše oderuštvo pri
 blagu in nič manj pri lahkomišljenem
 razkosavanju zemljišč. — Največjega pomena za nas so kmetije
 od 20 do 50 ha; to so hiše, ki so nam
 dale največ naših velikih mož, pa tudi
 v sedanosti je pri takih hišah mogoče
 zboljševati strojni obrat. — Zato
 moramo take domove kolikor mogoče
 obvarovati, ker z razkosavanjem nam
 jih uničijo. Število takih domov se
 manjša. Govornik navaja obširno sta-
 tistiko.

Kako se pa sklepajo kupčije o zem-
 lji, posebno pri razkosavanju? Pri pi-
 jači? Kupčija se zalije z vinom, druga-
 če po razširjenem mnenju sploh ne ve-
 lja. V alkoholovi omotici naš človek
 predrago kupi, drugo jutro se skesa in
 gre k razkosovalcu in ga prosi, naj se
 kupčija razdere, kajti navadno pogod-
 bo tako naredijo, da je kupec vezan,
 prodajalec pa pogodbo v osmih dneh
 ali potrdi ali uniči. Prodajalec pa od
 take kupčije ne odstopi zastonj in če-
 sih zahteva tudi tisoče za odstope.

V zadnjih 60 letih se je na Kranj-
 skem razkosalo kakih 150 graščin, pri
 katerih so razprodajalci zaslužili tudi
 do 100 odstotkov. Govornik drastično
 opisuje postopanje pri razkosavanju
 tako obširnih posestev. Voz s pijačo in
 jedjo se vozi za celo trumo kupcev, ki
 hodijo spremljani od razkosovalca, ob-
 danega s celim štabom mešetarjev —
 od parcele do parcele; pred kupčijo jih
 prodajalec »pogosti«, potem pa se za-
 čne, in dogaja se, da draži brat bratu,
 pa tudi žena možu. Kupnino je plačati
 navadno v šestletnih obrokih s 6 od-
 stotnimi obrestmi. Kje pa danes nosi
 polje 6 odstotkov? Tako kupec ne more
 plačevati niti obresti, kaj šele obroke
 glavnice. Zato na Dolenjskem ni nič
 posebnega, da gredo v Ameriko pol-
 zemljaki, da, celo celi zemljaki, z že-

ljo, da poplačajo to lahkomišljeno
 kupčijo, ki grozi uničiti še ostalo last-
 no zemljo.

Več držav ima že izvrstne zakone
 proti takemu razkosavanju kmečkih
 gruntov. V našem državnem zboru ima-
 ma 12 takih predlogov, med njimi je
 najboljši Schoiswohllov, ki je posnet po
 vzornem bavarskem. Glavni namen teh
 zakonov je, da te razprodaje oskrbi
 hranilnica ali podoben občekoristen
 denarni zavod, ki ne spravi vsega do-
 bička sam, ampak dobi del dobička tu-
 di kupec nazaj, ostala dva dela pa se
 razdelita med denarni zavod in prodaj-
 jalca.

Po I. katoliškemu shodu je bil sad
 dejstvo: oderuštvo je odklenalo; bodi
 tedaj po IV. konec prekupčevalstvu!

V debati, ki jo je izzval ta zanimi-
 vi referat, je povdarjal zadrugi nad-
 revizor Vlado Pušenjak, da taka
 razkosavanja zmanjšujejo našo odpor-
 no moč na narodni meji, zato moramo
 proti razkosavanju začeti boj na celi
 črti. Štajerska zadruga organizacija
 zbira obširen tozadeven material. Ljud-
 stvo je treba učiti o pogubnosti takih
 kupčij. — V zakon mora priti tudi do-
 ločba, da je barantanje z zemljo nave-
 zano na koncesijo. Te je podeljevati sa-
 mo v sporazumu s kmečkimi stanov-
 skimi zastopi. — Dr. Mohorič svetuje,
 da bi morale zadruge vse take na-
 meravane prodaje razglaševati. Kupči-
 je bi se morale vršiti pod javno kon-
 trolo, ker zdaj se vrše v temi. Poslanec
 Gostinčar je mnenja, da bi morale
 zadruge ne toliko posredovati, ampak
 zemljo, ki je dejansko na prodaj, kupo-
 vati in jo za lastno ceno in stroške raz-
 prodati med kmete. Dr. Mohorič po-
 vdarja, da so izkušeni zadrugarji po
 večletnih izkušnjah proti temu, da bi
 zadruge same kupovale zemljo, ker je
 to združeno z veliko denarno nevar-
 nostjo. Zato moramo stati na tem: Za-
 druge morajo ljudstvo poučevati, po-
 sredovati prodajo, same kupovati pa le
 s skrajno previdnostjo. — Sprejete so
 bile sledeče

resolucije:

1. Kmetije malega in srednjega ob-
 sega (do 50 ha) naj se skušajo kolikor
 mogoče obvarovati.
2. Zakonitim potom naj bi se stalni
 domovi ustanovili.
3. Kdor kupi kako posestvo, naj bi
 ga ne smel pred pretekom petih let
 prodati.

4. Kupčije, sklenjene pri pijači,
 se lahko tekom osmih dni razveljavijo,
 ne da bi bilo treba plačati dogovorjene
 globe.

5. Kdor hoče prodati kako posest-
 vo, ga mora ponuditi najprej občini ali
 hranilnici in posojilnici ali pa druge-
 mu zavodu, ki je v blagor občanov
 ustanovljen. Pri takih zavodih ne ve-
 lja določilo, pod točko 3. omenjeno.

6. Navidezne dražitelje najemati,
 ki bi ceno prodanega zemljišča zvi-
 ševali, naj bi bilo strogo prepovedano.
 Tretji poročevalec je bil predsed-
 nik »Zavoda za pospeševanje obrti«

Ivan Kregar.

Obrtna organizacija.

Izjava, da je že marsikak tozade-
 ven načrt prejšnjih katoliških shodov
 uresničen, vendar se še marsikaj ne
 more izvršiti, ker se obrtniki ne znajo
 prav organizirati, v mnogih slučajih pa
 je zavist glavni sovražnik ustanovitvi
 organizacije. Največja sovražnika male-
 mu obrtniku pa sta veliki obrat in kar-
 teli, ki v Avstriji rastejo sedaj kakor
 gobe po dežju. Zato moramo z vso od-
 ločnostjo zahtevati od države omejitve
 kartelov, kakor tudi omogočiti strojni
 obrat v malih obrtnih delavnicah. —
 Če že kmet rabi stroj, koliko bolj ga
 mora obrtnik! Zboljšati je treba tudi
 obrtno šolstvo. Dežela kranjska stori
 obilo zadnja štiri leta za obrtništvo;
 njen obrtno - pospeševalen urad iz-
 vrstno uspeva; za obrtne strokovne
 kurse se oglašajo tudi štajerski, koro-
 šk in primorski obrtniki, ker jim do-
 mači obrtno - pospeševalni uradi kot
 Slovincem nič ne nudijo. Delati bo
 treba na to, da kranjski obrtno - pospe-
 ševalni urad lahko pomagal tudi iz-
 venkranjskim slovenskim obrtnikom.
 Na vsak način je nujno potrebno, da
 moderniziramo svojo domačo obrt. —
 Ribniška dolina dobi sedaj moderno
 vzorno peč in in učitelja za lončarstvo,
 nato se isto preskrbi za kamniški
 okraj. Imamo tudi lepo razvito domačo
 lesno obrt. Tudi to v kratkem moder-
 niziramo. — Končno tudi obrtniki za-
 tehtajo takojšnjo ustanovitev državne
 centralne zadruge blagajne, ker pri tej
 denarni draginji na ustanavljanje
 obrtno - kreditnih zadrug in uspešno
 delovanje sploh misliti ni mogoče. —
 (Živahna pohvala.)

V debati toplo povplo priporoča svetnik
 trgovske in obrtne zbornice Ložar
 skrb za rokodelske pomočnike in nji-

hova društva in predlaga resolucijo,
 ki je sprejeta pod točko 3 b.

Poročevalčeve resolucije je odsek
 soglasno sprejel:

Resolucije:

Od resolucij v povzdigo obrtnega
 stanu sprejetih l. 1900. na II. kat. shodu
 v Ljubljani in reasumiranih l. 1906. na
 III. kat. shodu, je danes že dokaj
 točk izpolnjenih.

S prestrogim izvajanjem novega
 obrtnega reda, ki se prav nič ne ozira
 na lokalne potrebe in ki določa slične
 predpise za velikomestno obrt, kakor
 za zadnjo gorsko vas, pa se dosega
 ravno nasprotni namen, mesto povzdi-
 ge — zatiranje obrti, tako da je moral
 že marsikateri popustiti svojo delav-
 nico in si poiskati v Ameriki več pro-
 stosti za svoje delo. Okoristijo se s tem
 pa le tovarnarji, ki s konfekcijo in to-
 varniškim izdelovanjem dostikrat to-
 liko manj vrednih izdelkov izpodrivajo
 domači izdelek že v najbolj oddaljenih
 krajih.

1. »Skleno se zato poziv na c. kr.
 trgovsko oziroma delavsko ministr-
 stvo, da isto izdela in odredbenim po-
 tom uveljavi nove določbe, ki naj iz-
 popolnijo obrtni red v toliko, da bo isti
 odgovarjal tudi lokalnim potrebam.«

2. »Država se z vso resnostjo po-
 zivlja, naj že enkrat napravi konec ne-
 zaslišanim razmeram v karteliziranju
 surovinskih industrijcev, ki ubija vsak
 eksport, n. pr. železniških izdelkov, ki
 podvezuje vse maloobrtne naprave, ki
 so navezane na bencinske in oljne mo-
 torje vsled neprestanih variacij in
 dražitev cen teh obratno gonilnih su-
 rovin. Če ne drugače, naj se odpomore
 tem razmeram z državno monopoliza-
 cijo vse petrolejske in z njo združene
 produkcije.«

3. a. »Država in dežela se poziv-
 ljata, da čim najizdatneje podpirata
 vse akcije v prid obrtnemu naraščanju,
 zlasti vaježiška zavetišča, domove in
 slične ustanove.«

3. b. »Dobri pomočniki so največja
 korist za napredek obrtnega in roko-
 delskega stanu. Zato katoliški shod
 iznova priporoča kat. društva roko-
 delskih pomočnikov; v krajih, kjer jih
 ni mogoče osnovati, naj se uredi roko-
 delski odseki v izobraževalnih dru-
 štvih.«

4. »Da bo obrtnemu naraščanju omo-
 gočeno, si pridobiti današnjim zahte-
 vam zadostujočo izobrazbo, naj se pri-
 merno reorganizira ljudski pouk,

LISTEK.

Uporniki.

Poljski spisal Artur Grušecki, poslove-
 nil dr. Leopold Lénard.

(Dalje.)

Iz kota izbe se je približal boječe
 kmet v umazani, zakrpani prtenki, s
 potlačenim in rumenkastim obrazom
 in se priklonil skoraj do nog.

»Če boš zanikern,« se je obrnil na-
 čelnik k županu, »bo pa ta-le župan.«

Kmetje so začudeno pogledali
 drug na drugega, kajti poznali so sla-
 bo naravo Vikline, kateremu je vsako
 sredstvo bilo dobro, samo da bi dobil
 sredstva za zabavo.

Župan, ki je že večkrat moral na-
 stopati zoper Janeza Vikline, se je pre-
 strašil maščevanja tega človeka, kar
 bi mu bilo lahko, ako bi postal občins-
 ki načelnik ter se pripognil do kolena.
 »Denar bo, jasnovemožni gospod
 glavar.«

»No, dobro, . . . toda spoštuj vsako
 vlado in ne drži z uporniki, kajti to
 zamore imeti slab konec,« je zažugal
 in vzcl kapo z mize.

Bil je že sredi izbe, ko so se vrata
 odprla in vstopil je pop.

»Hotel bi govoriti nekaj besed z
 gospodom načelnikom,« je rekel pop
 po pozdravu.

»Drago mi bo . . . spravite se vsi
 vun!«

Ko so vsi odšli, sta sedla za mizo,
 a pop je začel:

»Najprej dovolite, da vas vprašam,
 kak izid je dala preiskava?«

Načelnik je pogledal nekoliko po-
 strani, toda rekel je z nasmehom:

»Kmetje so priznali prostovoljno
 vse.«

»Priznali?« se je začudil.

»Ot, batjuška, jaz imam močno ro-
 ko,« iztegnil je mogočno pest; »jaz jih
 znam držati. . . Nekaj so se obotavljali,
 potem so pa priznali in naložil sem jim
 kazen upravnim potom.«

»Visoko?«

Dasiravno je načelnik živel v slo-
 gi z batjuško, vendar mu je obraz po-
 temnel in rekel je rezko:

»Poročal bom v raportu.«

»Verujte mi, Foma Aleksandrovič,
 opravičeval se je,« vpraševal sem samo
 iz radovednosti, če bodo kmetje obču-
 tilo to kazen, kajti dobro poznam to
 vas.«

»Hm . . . zdaj so pred novino, torej
 sem imel usmilja je nad ljudmi, samo
 po dva rublja od kože.«

»O, to je malo, lahko bi plačali
 več . . .«

»Vidite, batjuška, jaz kem mehak
 človek, imam dobro srce in sem se
 usmili, dasiravno so pri preiskavi pri-
 znali krivdo. Vem, da je malo denarja,
 zadostovalo bo komaj za moje stroške
 in stražnike, toda nisem mogel uničiti
 kmetov.«

»Vi, Foma Aleksandrovič, ste jako
 plemenit človek,« je govoril pop s pri-
 znanjem, »imam torej prošnjo do vas.«

»Poslušam in rad bom izpolnil.«

»Pred dvema tednoma sem poslal
 glavarju poročilo, da je iz Tesne in na-
 metov štirideset župljanov pristopilo
 k velikonočni spovedi, a jih je vstevši
 otroke od dvajnajstega leta, trideset-
 vetdeset. Zelel sem, da bi jih kaznovali
 ostro in predlagal tri rublje kazni.«

Načelnik deželne straže, ki je kot
 skrben gospodar mislil na svoje do-
 hodke ne samo sedaj, ampak tudi za
 prihodnost, je rekel:

»Hm . . . usmilite se, batjuška, to-
 rej hočete iztisniti od teh revežev tisoč
 petdeset rubljev. Odkod naj pa vza-
 mejo?«

»Celo dolgo leto,« je rekel pop jez-
 no, »ne dajo groša za cerkev, a kar
 morejo, znesejo latinskimi duhovni-
 kom, na božja pota, za prepovedane
 molitvenike . . . celo dva tisoč bi bilo
 premalo zanje, denarja pa ne iščem
 zase, ampak za potrebe cerkve.«

»Odnehajte nekoliko . . . naj zado-
 stuje po rublju. Pomislite, da morajo
 plačevati ne samo vam, ampak tudi
 drugim . . . Jaz nikdar ne jemljem od
 kmetov, toda so drugi, ki se peljejo
 skozi vas in že jim mora za kak namiš-
 ljen nered plačati župan in vas.«

»Torej je on tak?« se je začudil
 pop, kajti dasiravno nobeden izmed
 nju ni izpregovoril imena okrajnega
 glavarja, vendar sta oba vedela, o kom
 govorita.

»Ho, ho, ako bi kdo potegnil za je-
 zik Jude, župane, šlahto, katoliške du-
 hovnike, . . . to bi se zaslišala lepa pe-
 sem.«

»Hm . . . ali živi tako razkošno?«

»Ba, na takem stališču človek za-
 more izpustiti vajeti široki naravi. In
 on je tudi dober človek, skrbi za ženo
 in otroke. Vem celo, da je kupil pose-
 stvo za Bugom, in tako je previden . . .
 kupil je na ime žene, ker se boji pre-
 iskave.«

»Kako se imenuje to posestvo?«

»E, to ni nobena skrivnost, pose-
 stvo Zarudka, nekako okrog dvatisoč
 deset in.«

»O, to je veliko posestvo,« je zakli-
 cal pop, in priznam vam, Foma Aleks-
 androvič, da jaz nikdar nisem mogel
 imeti zaupanja do njega, to je samo-
 hotnež, poželjivež . . . pa kako je ne-
 voščljiv! . . . Vse samo zase!«

ki naj se vsaj v zadnjih razredih ozira tudi na obrti dotičnega šolskega okoliša slično, kakor se že dosedaj vpoštevava na deželi tudi pouk iz kmetijskega.

5. »Kjerkoli pripuščajo razmere, pa naj se ustanavljajo obrtne nadaljevalne šole, država in dežela pa se pozivljata, da uredita finančno stran obrtno-nadaljevalnih šol ter poskrbita za potrebno strokovno izobrazbo učnih moči.«

6. »Skrbi naj se tudi za domače obrti, podpira njih napredek z učnimi tečaji ter jih skuša polagoma razviti s pomočjo zadružno organizirane produkcije v redne obrti.«

7. »Ker obrtne zadruge po dosedanjih skušnjah ne morejo zadoščati svoji nalogi in tudi združene trgovske obrtne zbornice v sedanjih sestavi ne zadoščajo potrebam in koristim obrtnega stanu, naj se ustanove samostojne obrtne zbornice.«

8. »V ostalem se reasumirajo točke 3.—5., 17. in 18. resolucij glede obrtnega stanu iz l. 1900. na II. kat. shodu.«

Zadružni nadrevizor

Vlado Pušenjak

je poročal o

zadružništvu.

Načelo krščanske ljubezni in samopomoči je ustvarilo cvetoče jugoslovansko zadružništvo. To je prisililo tudi nasprotnike, da so začeli zadružno delati in vsaj deloma omejili izkoriščanje ljudstva potom raznih denarnih zavodov, katerim so nadeli ime zadrug, ki pa poslujejo popolnoma po načelih bank.

Uspehi tega 20 letnega katol. zadružnega dela so: okoli 800 dobro delujočih zadrug. Kljub mnogim zaprekam so te zadruge edino pripomogle, da je naše ljudstvo dobro prestalo zadnjo denarno in vojno krizo. Druge zadružne organizacije med Jugoslavlani so prišle v težak položaj in so zahtevale in se zahtevajo po 7%, 7½%, da celo 8% obresti, odpovedale mnogo posojil in v najhujšem času napravile ljudem ogromne stroške in sitnosti. Naše zadruge štejejo nad 150.000 članov, imele so nad 600.000.000 K prometa, blizu 4½ milijona izkazujejo rezervnega zaklada, letnega dobička nad 1 milijon, hranilnih vlog imajo nad 150 milijonov kron.

Neprecenljivi pa so uspehi, ki jih v številkah ni mogoče izraziti: Odprava odušstva, povzdiga varčevanja in smisel za gospodarski napredek. Važno je za nadaljnji razvoj, da je zadružništvo prvo ustvarilo praktično vzajemnost med Hrvati in Slovenci.

Hvaležni smo vsem zadružnim delavcem, a še je mnogo zadružnega dela. Kot program za bodoče delo je letošnji zadružni shod v Ljubljani začrtal: izpopolnitev zadružništva potom novega zadružnega zakona, ustanovitev centralne zadružne blagajne, odgoja dolžnikov k rednemu plačevanju obresti in letnemu odplačevanju dolga, ustanovitev novih kmetijskih zadrug, skupna prodaja kmetijskih pridelkov in nakup potrebščin potom zadrug in tesna zveza med obrtnimi, strojnimi in kmetijskimi zadrugami.

Posebno nujna potreba je gojitev discipline med zadružniki, da se v vseh slučajih poslužujejo svoje zadruge in se ne dajo premotiti od hip-

nih ugodnosti drugih organizacij. — Ravnotako je nujna potreba stroga disciplina med samimi zadrugami in pokornost centrali. Vsak zadružni delavec mora delati na odpravo nedostatkov, imeti vedno pred očmi, da gospodar s tujim imetjem, uvaževati, da ni namen naših zadrug, financirati industrijskih naprav, ampak zadružni denar uporabljati edino v namene kmetov zadružnikov.

Obstoj in razvoj naše gospodarske organizacije zahteva, da postane Zadružna Zveza vrhovna zadružna in revizijska centrala za ves jug, četudi se bo zadružništvo po pokrajinah več ali manj decentraliziralo. Ravnotako mora postati Gospodarska Zveza jugoslovanske blagovna centrala.

Zadružni delavci morajo dobiti obilo pouka. Zato naj se nauk o zadružništvu uvede na učiteljska, semenišča, v kmetijske in ponavljalne šole.

Zadružništvo mora odpraviti tudi blagovno odušstvo in spraviti proizvajalca in kupovalca v direktno zvezo in posebno zalagati vojaštvo.

Katoliški shod poudarja in poziva na intenzivno zadružno delo, ki ne vpliva ugodno samo na gospodarsko življenje, ampak tudi na duševno in npravno življenje, budi duha nesebičnosti in požrtvovalnosti, podjetnosti in daje samozavest in zaupanje v lastno moč.

Po iskreni zahvali opozarja župnik Rejc na parcelacijsko banko, dr. Veble na kolonizacijo v Bosni, Pušenjak na delo Slov. Straže v tej zadevi in frančiškanski škof fra Mesic iz Mostara na kolonizacijo v Bosni, kar pa ni za širo javnost. Poročevalec predloži sledeče resolucije, ki se soglasno sprejmejo:

1. Katoliški shod priznava in poudarja znova, da je zadružništvo, sloveče na načelih samopomoči in krščanske ljubezni do bližnjega, eno najuspešnejših sredstev za gospodarsko povzdigo kmečkega stanu.

2. Katoliški shod jemlje z zadovoljstvom na znanje veliko in požrtvovalno delo, ki so je vršili za ljudski blagor vneti možje v slovenskih in hrvaških deželah v prid zadružništvu v zadnjih dveh desetletjih. Priporoča ob enem, naj z enako vnemo in vztrajnostjo še v bodoče delujejo pri zadružnih napravah.

3. Ker je najtrdnjša podlaga uspešnemu zadružnemu delu ta, da posameznik podredi svojo osebo koristim celote, zato priporoča zadružnikom neomajno zvestobo do njihovih zadrug, zadrugam pa do njihovih centralnih organizacij. Stroga disciplina, točno izvrševanje navodil zadružnih central je pogoj, da se zadruge ne le lepo razvijajo in da izpopolnjuje svoje poslovanje, temveč da se tudi obvarujejo raznih nevarnih spekulacij, ki utegnejo dovesti zadruge v propast in s tem škodovati tudi ugledu celih zadružnih organizacij.

4. Za izpopolnitev zadružnega dela je velikega pomena zadružni pouk. Katoliški shod konstatira, da je poleg zadružnih tečajev in poučnih sestankov treba še širšega pouka in zato priporoča c. kr. vladi, da se vpelje pouk o zadružništvu na učiteljskih, bogoslovnih učiliščih, kmetijskih in ponavljalnih šolah, v šolske knjige naj bi se privzele stvari, tičeče se zadružništva.

5. Katoliški shod iznova priporoča c. kr. vladi, da po zgledu drugih naprednih držav nakupuje za vojaštvo gospodarske potrebščine naravnost od kmetijskih, gospodarskih organizacij.

6. Ustanovi se naj za jugoslovanske dežele v Avstriji bančni zavod v Ljubljani, ker je isti nujno potreben, da se razbremene naše denarne zadruge in našim trgovcem in obrtnikom nujno potreben denarni zavod. Naprosi se Zadružna Zveza v Ljubljani, da v kratkem času ustanovitev izvrši.

Referat

Notranja kolonizacija.

Referira

dr. Jakob Mohorič,

ki izvaja:

Naše zborovanje bi lahko imenovali medicinski oddelek katoliškega shoda. Kakor je v socialnem življenju vse v ozki medsebojni zvezi, tako je tudi s socialnimi boleznimi in zdravili. Moje razpravljanje se bo stikalo z izvajanjem mojih predgovornikov.

Zivimo v dobi centraliziranega kapitala, v dobi velikih obratov in velikih mest. Kapital se je združil najprej v velikih množinah v rokah posameznih bogatašev, ti so se združili naprej v kartele in karteli skušajo v najširšem obsegu izrabiti prednost velikega obrata in združiti v velikih mestih krog svojih velikih fabrik in podjetij kar največje mase delavcev sužnjev, da jim pomagajo množiti njih kapital in moč. Tako vabi veliki kapital neodvisno ljudstvo s kmetov v velika mesta v svojo službo, vabi ga pa tudi v tujino, kjer ga more izrabiti.

Vabljeni pozivi najdejo med kmečkim ljudstvom hvaležen odmev iz različnih vzrokov, predvsem vled slabih gmotnih razmer. Zlasti slabo je za male ljudi. Tem je naravnost nemogoče gospodarsko napredovati tudi pri največji varčnosti in pridnosti. In najbolj tare človeka, če vidi, da ne bo mogel nikdar napredovati. In socialna razlika se nikjer tako ostro ne čuti kakor na kmetih. Naj opozorim samo na eno. V mestih gostujejo tudi najuglednejši uradniki, najpremožnejši trgovci in obrtniki. Na kmetih je beseda gostač skoraj psovka. Ugled in veljavo uživa samo gruntar, samostojen kmet. Kako bridko mora to čutiti dninar, mali obrtnik ali hlapec na kmetih, če poleg tega vidi, da je izključeno, da bi s pridnostjo in varčnostjo kdaj mogel priti do kmetije. V mestih je brihtnejšim delavcem mogoče doseči ugled in veljavne socialno stališče vsaj v delavski organizaciji. Delavec je na kmetih osamljen, v mestu ima na tisoče tovarišev, tudi to mu vzbuja in krepi samozavest. Na kmetih je delavec-gostač zadnji v vasi, v mestu vidi delavec okrog sebe stotine šibkejših, revnejših; dostikrat ve celo, da se enemu ali drugemu v gosposki obleki gmotno slabše godi kakor njemu.

Vzgoja je tudi slaba. Dostikrat imajo kmečki stariši premalo ljubezni do zemlje in stanu, pričakujejo za svoje otroke sreče povsod, samo ne v svojem stanu in tako vzgojujejo svojo dec. Nadaljuje se v šoli. Učiteljstvo, ki se žalibog v tem oziru vzgaja, hrepeni samo po mestu, službovanje med kmečkim ljudstvom mu je pregnanstvo in v tem duhu vzgaja deco, ki je prinesla prve slabe kali že od doma.

Na kmetih se vse premalo skrbi za razvedrilo in pošteno zabavo. Umetnost in narodna individualnost našega kmeta izginja. Izginjajo častitljivi stari kmečki domovi in mesto njih rastejo dolgočasne hiše, izginjajo pestre narodne noše, na mesto nje se naseli mestna moda. Izginjajo ljubki rodbinski obredi in pomenljivi vaški običaji, pri katerih se je tako lepo kazala cela vas kot socialna enota. Ni čuda, da se potem seli kozmopolitiški duh tudi v srca in misli in zraste rod, ki se čuti doma povsod, doma nikjer.

V mesta pomagajo vabiti dosluženi vojaki in služkinje s kmetov. Ti so videli mestni sijaj, mestno prostost, mestna odurna revščina se jim je znala tako skrbno skrivati, da je niso zapazili, občutili so mestni ponos in samozavest in v svoji bahavosti slikajo še lepše kakor so videli.

Naj zadostuje. Ljudje se selijo v množicah v mesta in tujino. Samo Kranjcev se je izselilo od leta 1896. do 1911. 48.131. Slovencev in Hrvatov se je priselilo v Zedinjene države od leta 1901. do 1910. 345.519. Statistika dokazuje, da bi bil Gradec v treh rodovih mesto s slovensko večino, če bi vsi priseljenci z dežele ostali zvesti naterinemu jeziku. In Trst!

Vsled tega izseljevanja nastaja med številom prebivalstva na kmetih in v mestih zelo škodljivo nepravilno

razmerje. Pri tem je zlasti hudo prizadet kmečki stan, pa tudi narod in država.

V mesta in tujino hiti najboljša mladina, najbolj nadarjena in krepka, cvet naroda. Ta mladina se nam izgubi v narodnem oziru, izhira pa tudi fizično. Koliko gre v nič moralnega in tvarnega kapitala! Koliko je stala vzgoja te mladine! Ko je vzgojena, da bi lahko kmečkemu stanu vrnila investiran kapital, pomagala zboljšati kmečko gospodarstvo vspretno z modernimi iznajdbami v tehniki, gre v svet množiti tuji kapital. Naj nihče ne reče, saj pošilja očetom denar iz tujine za zboljšanje gospodarstva. Niti desetine od tega, kar je veljala njena vzgoja! Naši kmetje morajo opuščati intenzivno gospodarstvo in prehajati k ekstenzivnemu, ker manjka delavcev. Res je, da kmet delavcem mnogokrat ne more dati dela leto in dan, še manj seveda plače. Zato bi bilo pa potrebno, da se vse mogoče stori, da se ohranijo in razširijo domači obrti, ki dajo zaslužek, kadar ga ne more dati kmet. Koliko trpi pri tem narodnost. Cvet naroda pošiljamo tujcem v službo, da mu krepimo sile! Koliko trpi morala in verski čut.

Trpi tudi država. Oslabljenje kmečkega stanu pomeni oslabljenje glavnega stebra države, glavnega branika socialnega dela, oslabljenje armade. Zato se drugod peča za notranjo kolonizacijo v prvi vrsti država. Skoraj v vseh državah imamo državne zakone za to reč. Države določajo velike vsote, da kar najbolj pomnože število kmečkega prebivalstva, da ustvarijo kar največ trdnih kmetij. Naša Avstrija ni za to, pri njej bi pomenila v obstoječih razmerah kolonizacija germanizacijo in madjarizacijo. Umevamo narodno avtonomijo tako, da izvršimo sami, kar nam država ne more storiti. Skušajmo storiti sami vse mogoče, da ohranimo število našega kmečkega prebivalstva kar najbolj visoko.

Ne delajmo si iluzij! Vseh kmečkih sinov in hčera ne bomo obdržali nikoli doma. Nemogoče in nepotrebno. Dovolj, če obdržimo te, ki se lahko prežive na kmetih. Delajmo za zboljšanje gmotnih razmer kmečkega stanu. Odstranimo vse, kar sili kmečko mladino v tujino, naredimo ji življenje v domači vasi prijetno. Skrbno čuvajmo narodno individualnost, zaprimo vrata kozmopolitizmu. Negujmo domačo umetnost. Po umetnosti hrepeneče človeško srce najde na kmetih samo še v cerkvi utehe. Skrbimo za pravo stanovsko vzgojo. Ne pozabimo pri tem na učiteljstvo.

Ne pustimo nikdar v nemar tistih, ki morajo od doma. Koliko je še prazne domačije in bratske hrvaške zemlje. Nemcev in Madžarov se je menda že naselilo na hrvaškem ozemlju okrog 200.000.

Naši ljudje morajo pa kruha iskati v daljni tujini. Našim izseljencem so vsled agitacije tujega kapitala veliko bolj znane prilike za naseljenje v daljni Kanadi kakor na domačih slovensko-hrvaških tleh. Toliko imamo agentov za kolonizacijo tujine, ustvarimo tudi agenturo za našo notranjo kolonizacijo! Naše geslo bodi: Nobe ne prazne vrzeli v domovini za tujca, dokler preostaja domačih ljudi, dokler odhajajo naši ljudje v tujino!

Poročevalčeve resolucije so bile soglasno sprejete:

Otvori naj se poizvedovalna pisarna, ki bo:

1. v zvezi z zadružnimi organizacijami. »Slovensko Stražo« in Rafaelovo družbo skrbela za stalen pregled o vprašanjih, v katerih krajih naših južnih slovenskih dežel bi se lahko naselili kmečki posestniki in koliko kapitala bi za to potrebovali v katerih krajih, zlasti pa na obmejnih bi se lahko naselili in lahko izhajali obrtniki, trgovci, profesionisti in delavci.

2. agitirala po istih in drugače, da južni Slovani kolonizirajmo najprej in pred vsem domače kraje.

3. skušala angažirati kak hipotekaren zavezo za to delo, ker brez denarne podlage ni misliti na večje uspehe cele akcije.

4. pospeševala regulacijo razkosavanja zemljišč, ker se s pravilnim razkosavanjem zemljišč morejo ustvariti iz malih zemljišč trdna posestva, po nepravilnem razkosavanju pa nastanejo iz trdnih gruntov premajhna posestva, ki ne morejo preživljati družine in silijo člane te družine v Ameriko.

5. delala v najširši meri proti izseljevanju.

»Jaz vem to najbolje.« je zamrmral načelnik, »toda da se vrneva k vaši zadevi, ako ste zadovoljni z rubljam, zamorem sam urediti to stvar in čez nekaj dni bo prišlo povelje na župana.«

»Ne morem.... prisegam vam, da ne morem, to bi bila premajhna kazen, saj se mi gre vendar samo za to, da bi hodili v cerkev in spoznavali naše svete obrede.«

Torej koliko mislite, kaj?»

»Naj bo najmanj po dva rublja.«

»Ha, naj torej bo po vsem.«

»Ali pa veste, Foma Aleksandrovič, da se mladi Revski iz Nametov peča s propagando? Imam neke sledi.«

»Revski? Hm... Poljakom nikdar ni mogoče verjeti, toda stari je menda dober človek, gostoljuben, bil sem pri njem na lovu, bilo je kaj jesti in piti.«

»Morda je stari boljši, toda sin... vlačí se po vasi, razgovarja s kmeti, hodi v kočé... nekaj je na tem.«

»Dobro, da vem, imel ga bom na očesu, da bi me le nikdo ne oviral,« se je nasmehnil.

»Kdor bi utegnil to storiti,« rekel je pop, »zamore biti odstranjen.«

Načelnik je bistro pogledal popu v oči in in rekel pomenljivo:

»Lahko računate name, Mihael Vladislavovič.«

»Še ena prošnja do vas, Foma Aleksandrovič. Tu je velika vas, so uporniki, je katoliška cerkev in sta dva poljska dvora... težko je tu živeti.«

»Hm... česa želite, Mihael Vladislavovič?»

»Pomislite samo, Foma Aleksandrovič, da se je škofijska pisarna sporazumela z gubernatorjem, a ta je naročil našemu okrajnemu glavarju, naj mi gre na roko pri zasledovanju oseb, ki so krive propagande in upora.«

Načelnik je pogledal začudeno na popa, kajti ni vedel ničesar o tej stvari, dasiravno bi ga moral okrajni glavar obvestiti uradno, ter tudi ni nič prikrival svoje nezadovoljnosti.

»Vidite, batjuška, jaz sem mehak vedal o tem niti besedice.«

»Sam ne opravi ničesar v Tesni, dajte mi na pomoč stražnika.«

»Eh, Mihael Vladislavovič, dam vam podčastnika in stražnika, saj sva prijatelja, a ako on ne skrbi za življenjske koristi pravoslavnega prebivalstva, si morava midva sama pomagati.«

»Hvala vam, Foma Aleksandrovič, midva bova že utrdila to uporno ljudstvo v pravoslavlju.«

»Tudi jaz tako mislim, ako bode pa česa potrebovali, Mihael Vladislavovič, obrnite se naravnost na mene, ... kajti drugi niso zanesljivi.«

»Ako Bog da, bova opravila... kdaj pa prideta stražnika?»

»Kdaj... hm... danes je veliki četrtak... takoj po praznikih vam bosta na razpolago.«

(Dale.)

Notranje politične zadeve.

DR. GROSS PRI MINISTRSKEM PREDSEDNIKU.

Dunaj, 30. avgusta. Načelnik nemške narodne zveze dr. Gross je danes grofu Stürgku osebno poročal o večrajšnjih sklepih nemške narodne zveze in naglašal, da je sedaj stvar vlade, da stori, kar treba za uspešno delovanje državnega zbora. Že z ozirom na službeno pragmatiko in z njo zvezano končno rešitev finančne reforme mora vlada gledati, da se politični položaj čim prej razčisti. Ministrski predsednik grof Stürgkh je odgovoril, da vlada v smislu svojih poletnih obljub sama dela na to, da bi se čim prej sešel državni zbor, toda za september je določeno zborovanje deželnih zborov. Vlada smatra tudi za potrebno, da se še pred zasedanjem državnega zbora uvedejo pogajanja in tako če mogoče zagotovijo miren potek jesenskega zasedanja. Kar se tiče nemško-češkega vprašanja upa, da bo delovanje upravne komisije in nadaljni razvoj stvari na Češkem Nemce o objektivnosti vlade prepričal.

POLJSKA LJUDSKA STRANKA PROTI VLADI.

Lvov, 30. avgusta. Konferenca vseh poslancev poljske ljudske stranke je sklenila nezaupnico proti grofu Stürgku in napoveduje boj proti vladi na celi črti. Poljski minister Dlugosz bo moral ali demisionirati ali pa iz stranke izstopiti. Govori se že o njegovem nasledniku dr. Germanu.

VOJAŠKA VEST.

Dunaj, 30. avgusta. Glasom »Zeit« se rekruti vpokličejo letos 7. oktobra, madomestni rezervisti 9. oktobra, prostovoljci 1. oktobra. Kakor lani, bodo tudi letos morali služiti vsi, ki se spoznajo za sposobne in bodo nadomestni rezervisti morali ostati pod orožjem deset mesecev, torej dva več kakor po starem zakonu.

NOVI RUSKI VOJAŠKI ATAŠE NA DUNAJU.

Peterburg, 30. avgusta. Za vojaškega atašea na dunajskem ruskem poslanstvu je imenovan polkovnik baron Wynneken, doslej poslovodja glavne uprave ruskega generalnega štaba.

KAZNOVANI SLOVAŠKI POLITIKI.

Budimpešta, 30. avgusta. Radi skupščine slovaške narodne stranke, ki se je povodom narodnih slavnosti vršila v Turčiji. Sv. Martinu, so obsojeni: strankin tajnik Gregor na deset dni zapore in 100 K globe, Ivanka na osem dni zapore in 200 K globe, ostali člani vsak na pet dni zapore in 200 K globe.

PREPOVEDAN PROTESTNI SHOD ČEŠKIH NAPREDNJAKOV.

Kolin, 31. avgusta, 7. in 8. t. m. se vrši tukaj letni občni zbor češke katoliške stranke. Naprednjaki so za isti dan sklicali protestni shod, ki ga je pa okrajno glavarstvo prepovedalo; rekurz je namestništvo odbilo.

POTIOREK ZOPET V SARAJEVU.

Sarajevo, 31. avgusta. Bosenski deželni šef feldzajmjošter Potiorek se je včeraj zvečer z inspekcijskega potovanja po Dalmaciji vrnil semkaj.

Balkanski dogodki.

DIREKTA POGAJANJA MED TURČIJO IN BULGARIJO.

Carigrad, 30. avgusta. Načovič je opoldne obiskal velikega vezirja. Porta je obveščena o neposrednem dohodu oficijelnih bulgarskih delegatov za direktna pogajanja.

ODRIN OSTANE TURČIJI.

Berolin, 31. avgusta. »Vossische Zeitung« se poroča iz Carigrada, da je Načovič že dobil nalog za direktna pogajanja s Turčijo. Pogajanja se bodo vršila na temelju, da Odrin ostane Turčiji.

VLOGA ITALIJE.

Rim, 30. avgusta. Glasom »Tribune« posreduje pri sedanjih pogajanjih med Turčijo in Bulgarijo Italija.

VELESILE SE ŠE NISO ZEDINILE ZA FINANČNI BOJKOT PROTI TURČIJI.

London, 30. avgusta. Reuterjev urad je izvedel, da je poročilo, da so se velesile načelno zedinile za finančno bojkotiranje turškega posojila potom izključitve iz borzne kupčije, — brez vsake podlage. Rusija je sicer stavila tak predlog, toda odločitev še ni padla. Naglašajo se, da bi Anglija pri takem koraku ne mogla aktivno sodelovati, ker vlada nima nobenega vpliva na priustitev vrednosti na zakladni borzi.

ANGLEŠKI MINISTERIALNI LIST ZA BULGARIJO.

London, 30. avgusta. Povodom sklepa bulgarske vlade, da se začne s

Turčijo direktno pogajati, se je ministerialna »Westminster Gazette« toplo zavzela za Bulgarijo. Obdolžitvam, da so Bulgariji v Odrinu uganjali grozovitosti, ni slepo verjeti; redne čete so se gotovo dobro obnašale, irregularne so pa pri vseh strankah počenjale neodgovorna dejanja. Ne bilo bi pravično, ako bi morala Bulgarija za to trpeti.

OJAČENJE TURŠKE ODRINSKE ARMADJE.

Carigrad, 30. avgusta. V Odrin se odpošlje še en polk konjenice, ki je že odpotoval iz Aleppa.

GRKI OSTANEJO ŠE V DEDEAGAČU.

Atene, 30. avgusta. Minulo noč se je vršil ministrski svet, v katerem je zunanji minister Koromilas poročal, da je Bulgarija preko Rusije prosila, da bi grška posadka v Dedeağacı ne odšla prej iz mesta, preden ne dospo tja bulgarske čete in oblasti. To željo so izrekle tudi velesile. Ministrski svet je sklenil Bulgariji ugoditi in podaljšati okupacijo.

GRŠKO-TURŠKA POGAJANJA.

Atene, 30. avgusta. Grško-turška pogajanja za definitivno mirovno pogodbo se živahno nadaljujejo. Vse kaže, da se v najkrajšem času doseže popoln sporazum in bo novi zunanji minister v nekaj dneh podpisal pogodbo.

IZPREMEMBA V GRŠKEM ZUNANJEM MINISTRSTVU.

Atene, 30. avgusta. Panas, ki je namesto Koromilasa imenovan za zunanjega ministra, bo jutri zaprišežen. Sodi se, da bo Koromilas imenovan za poslanika v Berlinu. Po počitnicah se Koromilas poda v London radi unificiranja grškega državnega dolga.

POPOLN FIASKO LONDONSKE KONFERENCE POSLANIKOV.

Belgrad, 30. avgusta. Ker londonski mir še ni ratificiran in se vsled obrata v odrinskem vprašanju v svoji prvotni obliki sploh ratificirati ne more, bodo Srbija, Grčija, Bulgarija in Črnagora sklenile mir s Turčijo vsaka zase.

IZMENJAVA RATIFIKACIJE MIROVNE POGODBE MED RUMUNIJO IN ČRNOGORO.

Bukarešt, 31. avgusta. (Ag. Tel. Roum.) Včeraj se je v Sinaji izmenjala ratifikacija mirovne pogodbe med Rumunijo in Črnogoro.

MALISORI PROTI ČRNOGORCEM.

Dunaj, 30. avgusta. »Albanska korespondenca« poroča iz Skadra: Minoli teden so črnogorske čete hotele zasedati malesijsko ozemlje, ki ga jim je bila priznala londonska mirovna pogodba. Močni malisorski oddelki iz rodov Hoti in Gruda, Klementi in Kastrati, ki že več tednov stoje na stari meji, so se črnogorski pehoti postavili po robu in je na več mestih prišlo do prask. Malisori, ki imajo zasedene izborne pozicije, so končno prisilili Črnogorce, da so se umaknili. V Skadru prevladuje mnenje, da bo morala Črnagora iznova začeti vojno, ako bo hotela zavzeti priznane pokrajine v Malisiji.

V SRBIJI NI MINISTRKE KRIZE.

Belgrad, 31. avgusta. Srbski korespondenčni urad poroča, da so vesti o ministrski krizi neutemeljene. Pašić je dobil dvomesečen dopust, ki ga preživi deloma v Marijinih varih, deloma pa v nekem drugem kopališču. Za časa njegove odsotnosti bo vodil zunanje posle dosedanjí sofijski poslanik Spaljković. Pašić odpotuje v Marijine varje dne 1. septembra.

AVSTRIJA IN SRBIJA.

Belgrad, 30. avgusta. Vest, da se Pašić in Berchtold sestaneta in da namerava kralj Peter potovati na Dunaj, se uradno dementuje. To bo mogoče šele, če se uredi vsa vprašanja, ki se imajo med Avstrijo in Srbijo še urediti.

IZ SRBSKE ARMADJE.

Belgrad, 31. avgusta. Ker je glavni stan razpuščen, je vojvoda Putnik vsled kraljevega ukaza postal šef velikega generalnega štaba. Dalje so imenovani novi divizijski poveljniki za pet novih divizij, ki se osnujejo v novopri-
dobljenih pokrajinah.

Belgrad, 31. avgusta. Razen petih divizij, ki se osnujejo v novih krajih, se ustanovi nekaj novih divizij tudi na starem ozemlju. Doslej je imela Srbija pet divizij in eno konjeniško. V bodoče pa bo imela v mirnem času krog 50, v vojnem pa do 100 pešpolkov ter bo lahko postavila na bojišče krog pol milijona mož. Artiljerija se bo povečala z novimi francoskimi topovi in pa s turškimi brzostrelnimi topovi, ki so jih Srbi v minuli vojni zaplenili kakih 300 in so izvršni. Sploh se bo artiljeriji posvečala največja skrb. Za divizijske poveljnike v novih krajih so imenova-

ni: Za vardarsko divizijo Damjan Povič, kosovsko Steva Milovanović, za bregalniško Milovan Nedić, bitoljsko Voja Zivanović in za ibarsko Dragutin Milutinović.

SRBSKO-ČRNOGORSKO VPRAŠANJE.

Belgrad, 30. avgusta. Vprašanje srbsko-črnogorske meje se je uredilo v popolno zadovoljnost Črnogore. Tozadevni protokol se podpiše danes.

SRBSKI DVOR NA POČITNICAH.

Belgrad, 31. avgusta. Kralj Peter se jutri s prestolonaslednikom odpelje v kopališče Ribarska Banja. Čez nekaj dni se prestolonaslednik Aleksander poda na francosko rivijero.

TURŠKO-ARABSKI SPORAZUM.

Carigrad, 30. avgusta. Iz zanesljivega vira se izve, da se bo v Carigradu v kratkem sklical arabski kongres, na katerem se bodo posvetovali o odredbah v mislu sporazuma, ki se je dosel med vlado in Arabci. Imenovati se imajo trije arabski ministri v kabinet in v senat se sprejme 13 Arabcev. Razen tega bo imenovanih pet arabskih valijev in več arabskih mutessarifov.

PROTI CARNEGIEVI PREISKOVALNI KOMISIJI.

Solun, 30. avgusta. (Ag. d'Athenes.) List »Liberté« prinaša uvodnik, v katerem se peča s Carnegijevo priskovalno komisijo. Povdarja, da je Grčija sama odločno zahtevala preiskavo grozovitosti na Balkanu od strani Evrope; toda sedaj je stvar zamujena, ker so se priče razgubile na vse vetrove, rane so zaceljene, trupla umorjenih segnita. Komisiji se pa tudi zato ne more zaupati, ker ni sestavljena iz nepristranskih članov in sta se zlasti Miljukov in Brailsford izpostavila kot velika bulgarofila. List je prepričan, da bo grška vlada nasproti Carnegievi komisiji zavzela isto stališče kakor srbska.

KOLERA NA DUNAJU.

Dunaj, 31. avgusta. Zdravstveni oddelek notranjega ministrstva javlja: V petek je bil sprejet v Franc Jožefovo bolnišnico trgovec Aron Pardo, ki se je odpeljal v torek 26. avgusta iz Soluna čez Budimpešto na Dunaj. V soboto zvečer so bakteriološko dognali, da ima azijsko kolero. Obolel je na potovanju po Srbiji, obolelost ni huda.

KOLERA NA HRVAŠKEM IN V BOSNI.

Zagreb, 30. avgusta. Iz Bosnjače poročajo, da so obolele zopet tri osebe za kolero. Od prej že javljenih štirih slučajev imajo trije bolniki azijsko kolero. V Zemunu je umrl šestletni deček za sumljivimi znaki. V Bosnjači je obolelo doslej 19 oseb.

TAJNIK AVSTRO-OGRSKEGA KONZULATA V NEW YORKU — ŽIV.

Frankobrod, 31. avgusta. Avstro-ogrski generalni konzulat v New Yorku je brzojavil, da je tajnik Gran-Wandmayer živ in zdrav in se nahaja v New Yorku. Truplo, katero so izvlekli iz Brieskowerskega jezera, je najbrže truplo kakega samomorilca; vizitke Gran-Wandmayerjeve, ki so jih našli pri vtopljencu, so bile najbrže ukradene ali ponarejene.

K ODKRITJU SPOMENIKA NA LIPSKEM POLJU.

Draždane, 30. avgusta. K blagoslovljenju spomenika osvobodilne bitke na Lipskem polju, ki se vrši 18. oktobra, bodo prišli: nemški cesar, nemški zvezni knezi in zastopniki svobodnih mest osebno, razen vojvode Sachsen-Meiningškega, ki ga bo zastopal prestolonaslednik; dalje zastopniki nekdanjih zveznih vladarjev: za avstrijskega cesarja prestolonaslednik Fran Ferdinand, za ruskega carja veliki knez Ciril in za švedskega kralja prestolonaslednik. K slavnosti pridejo tudi odposlanstva nemške, avstro-ogrske, ruske in švedske armade. Povabi se še državni kanceler, zvezni svet, nemški državni zbor in obe saški deželni zbornici.

PRI OTVORITVI MIROVNE PALAČE V HAAGU.

Haag, 31. avgusta. Povodom blagoslovljenja nove mirovne palače v Haagu je holandski zunanji minister Jonkheer Marees van Swinderen v svojem govoru naglašal, da bodo imena grofa Berchtolda, sir Edvard Greya, Sazonova in Majoresca z zlatimi črkami zapisana na zidovih mirovne palače.

JUANŠIKAJ ZASTRUPLJEN.

London, 30. avgusta. »Daily Telegraph« se poroča iz Tokija, da so pristasi južne stranke Juanšikaju v jed natresli arzenika. Vendar se je zdravnikom posrečilo rešiti Juanšikaja. Juanšikaj je bil tako ogorčen, da je vladnim četam takoj izdal zapoved, da nastopijo proti južnim četam.

TAJFUN NA JAPONSKEM.

15.000 hiš preplavljenih.
Tokio, 30. avgusta. Tajfun je napravil tukaj velikansko škodo. Dvajset oseb je

mrtvih, več sto mostov je porušeni. Na gori Koma Tagate je ubilo 17 otrok. V Tokiu je 15.000 hiš preplavljenih. Železniške proge so močno poškodovane. Žetev je uničena. Tajfun je silno opustošil Tokio in okolico. Predmestje ob luki je popolnoma razdejano. Tajfun je hiše kar odpihal. Mnogo oseb je utonilo. Po ulicah se vzdržuje promet s čolni. Tajfun je prihrumel s tako naglico, da niti niso mogli sporočiti iz observatorija v luko pretečo nevarnost. Mnogo čolnov, ki so bili na odprtem morju, pogrešajo. Na gori Koma Tagate je bila verska slavnost, ki se je je udeležilo mnogo otrok. Otroci so zbežali pred vihro v tempelj, ki pa se je zrušil. 17 otrok je ubitih, mnogo pa težko ranjenih.

Dnevne novice.

— Hrvati o katoliškem shodu. V poročilu o ljubljanskem katoliškem shodu piše sarajevski »Hrvatski Dnevnik«, da je bila posvetitev Brezmadežni tako krasen prizor, kakor jih zgodovina še ni mnogo videla. Poročilo zaključuje: »Ni dvoma, da je bil ta shod v Ljubljani za Hrvate in Slovence epohalen dogodek. Slovenci in Hrvati — tako se lahko reče — so duševno že zedinjeni. In odslej nam bodi vsak katoliški shod skupen! Poizkus je pokazal, da je naše edinstvo samo naravna stvar. Negujmo to edinstvo in v tem znamenju nam bo, ako Bog da, zasijala lepša in sijajnejša hrvaško-slovenska bodočnost. Bog daj!«

— Prvo avstrijsko vprašanje — jugo-slovensko vprašanje. Iz Berlina se poroča na podlagi avtentičnega vira, da je nemški poslanik v Londonu za časa mirovnih pogajanj balkanskih držav s Turčijo na banketu pri sir Edvardu Greyu nekemu balkanskemu državniku dejal: »Avstro-Ogrska bi morala v svojo lastno korist ustvariti zdaj trializem.« — Mažar Boross razlaga v »Frankfurter Zeitung«, da bi Avstrija morala Hrvatsko, Dalmacijo in Bosno združiti v eno telo in Reko pustiti Mažarski kot njen edini izhod na morje. Na Slovence Boross popolnoma pozablja — gotovo namenoma, misleč na Nemce in Lahe.

— »Slovenska dijaška zveza« prosi, da se blagovolijo vsi dopisi tekom počitnic naslavljanjati na društvenega tajnika: Ivan Stanovnik, jurist, Horjul.

— Iz seje deželnega odbora kranjskega dne 30. avgusta 1913. Refaelovi družbi se dovoli radi zvišanih potrebščin 1400 K podpore. Ker je leseni most v Zireh v slabem stanju in je radi povodnji potreben večji profil za odtok vode, se izdela projekt za nov železobetonski most v Zireh. C. kr. centralna komisija za varstvo umetnostnih in zgodovinskih spomenikov je umaknila svoj ugovor proti železobetonskemu mostu pri Sv. Janezu v Bohinju, ko je videla krajevemu značaju popolnoma odgovarjajoči načrt deželnega stavbnega urada. Dovoli se trasiranje občinske ceste Kummerdorf čez Breže do deželne ceste Kočevje—Koprivnik. Ker je občina Sv. Jošt izvršila 3200 m dolgo novo občinsko pot, se ji nakaže deželna podpora v znesku ene tretjine dejanskih stroškov. Deželnemu zboru se predloži poročilo o izvolitvi deželnega poslanca v mestni skupini Kamnik—Tržič—Radovljica s predlogom za potrditev. Prošnja obrtno-nadaljevalne šole v Novem mestu za podporo se odkloni.

— Koledarček slov. katol.-narodnega dijaštva je pred kratkim izšel in ga toplo priporočamo našemu dijaštvu v nakup. Informacijski del je precej obširen in daje zlasti abiturientom vsa potrebna pojasnila za visokošolski študij. Vrtovčev članek »Pod praporom katoliško-narodne misli« je apel na naše dijaštvo, naj krepko stopa po začrtani poti do zmage: Z Bogom za ljudstvo. Koledarček bodi legitimacija za vsakega dijaka katoliškega prepričanja!

— Povzdiga pašništva na Dolenjskem. Včeraj se je vršilo slovesno blagoslovljenje novega zadržnega pašnika na Travnj gori pri Sodražici. Tamošnja živinorejska združba je na visoki planoti med Sodražico in Loškim potokom od 67 posestnikov združila svet, da je dobila pašnika približno 140 oralov, ki se že za pašo uporabljajo. Blagoslovljenje je izvršil deželni odbornik dr. Lampe in potem se je ob mnogoštevilni udeležbi ljudstva vršil na pašniku poučen shod o živinoreji. Ustanovitelj živinorejske zadrže deželni poslanec Bartol je pozdravil navzoče zastopnike oblasti in dež. in drž. poslanca Jakliča ter zastopnike raznih sosednjih dolenjskih zadrug, ki so si prišli ogledat zadržni pašnik. Deželni odbornik dr. Lampe je govoril o nujni potrebi skupne paše za povzdigo dolenjske živinoreje in razložil način, po katerem poljedelsko ministrstvo in deželni odbor podpirata živinorejo. V imenu vlade je pozdravil navzoče c. kr. okr. komisar markiz Gozani, ki je želel pašništvu nai-

lepsi uspeh. Dež. zadružni tajnik dr. Lovro Pogačnik je govoril o pomenu zadružništva, inženir Rataj je pa kot odposlanec c. kr. kmetijske družbe razložil navzočim tehniški prireditelj in gospodarski pomen pašnika na Travnici gori. Dosedaj je že do 120 glav mlade živine na paši, ki je razdeljena v tri oddelke. Mlada živina se je jako utrčila in lepo razvila na pašnikih. Na planoti med Sodražico in Loškim potokom, ki je blizu 1000 m nad morjem visoka, pa so še velikanska zemljišča, ki bi se dala združiti za pašnik, ki bi dal paše skoro za 1000 glav živine.

— **Vse amaterfotografе, ki so fotografirali skupine katoliškega shoda,** pripravljali odbor za katoliški shod lepo prosi, naj mu pošljejo svoje slike.

— **Iz politične gozdarske službe.** Gozdonadzorstveni komisar II. razreda Ivan Urbas v Novem mestu je na lastno prošnjo prestavljen v Maribor.

— **Smrtna kosa.** Z Viča se nam poroča: V nedeljo zvečer je umrl na Viču št. 33 Franc Novak, posestnik, občinski odbornik in član kluba S. L. S. Bil je marljiv gospodar. Na počiva v miru!

— **XXVIII. redna velika skupščina »Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani«** bo v ponedeljek dne 8. septembra 1913 ob 11. uri dopoldne v Domžalah v »Sokolskem domu«. Iz vodstva izstopijo letos gg.: Andr. Senekovič, dr. Iv. Merhar, dr. Iv. Tavčar, Ivan Kejžar, dr. Karel Koderman. V odboru ostanejo še: Fr. Črnogor, dr. Ern. Dereani, Aleksander Hudovernik, Matija Prosekar, Luka Svetec, dr. Janko Šlebingar, Ivan Vrhovnik. V nadzorništvo so bili gg.: dr. Fr. Ilesič, dr. Alojzij Lavš, dr. Vladimir Ravnihar, Matija Rode, Miloš Stibler. V razsodništvo so bili gg.: dr. Vinko Hudelist, Jakob Kogej, Fr. Pahernik, dr. Fr. Tekavčič, dr. Karel Triller. Dne 7. septembra ob 7. uri zvečer bo zaupen sestanek po § 2. društva. Zakona v mali dvorani »Narodnega doma« v Ljubljani.

— **Zlata poroka.** Na Kokrici pri Kranju sta te dni praznovala 79 letni Peter Nadižar in njegova žena 81letna Ana svojo zlato poroko. Oba sta čila in zdrava in utegneta dočakati še mnogo let.

— **Most nad Potokami in Blejsko Dobravo čez Savo** bodo v najkrajšem času zopet otvorili, kar bo za osebni promet jako velikega pomena.

— **Umrla je** v Žirovnici gospodinja Jera Svetina, po domače Mohorka, po daljši bolezn. — V Mostah pri Žirovnici je umrl Ivan Matič, posestnik in gostilničar. Izučil se je za črevljara. Pri vojakih je bil narednik in se je udeležil vojne leta 1866. na Laškem. Ko je odslužil, je šel domov in s pomočjo matere je pričel trgovino in gostilno. Akoravno je bil gostilničar, ni celih 27 let niti enkrat zavžil alkoholne pijače. Zivel je izključno samo od kruha in mleka in tudi mesa ni nikdar zavžil. Ljubil pa je nad vse tobak. Pred sedmimi leti je izkušal, koliko časa more človek ostati pri življenju, ako je samo kruh in pije vodo in vztrajal je do 45. dne zvečer, ko je vsled slabosti omedlel. Rad se je pošalil, da se je še pet dni dalj postil kakor Kristus. Zanimal se je posebno za Zaminhofovo Esperanto in je že imel krožek s 30 člani, za kar je bil odlikovan z diplomom. Dan pred svojo smrtjo je še sam šel v Radovljico h kamnoseku v spremstvu sina in zahteval, da mu v kameniti nagrobni spomenik vkleše tri zvezde kot znak Esperantistov. Zvečer je šel zdrav in vesel h pokoju, zjutraj pa je vstal, šel ven iz veže in ko pride pred vrata, se zgrudi mrtev na tla. Mož je bil silno skrben gospodar, zato si je pridobil lepo premoženje. Bil je res gostilničar, ki ni hotel niti vinarja krivičnega denarja. N. v m. p.!

— **Poročil se je** podžupan in posestnik Anton Kavalir iz Rateč pri Kranjski gori z gospdč. Urško Mertelj.

— **Varujmo planinke!** Hribolezec poroča za Gorenjskega: Bil sem pred nekaj dnevi na Stolu ter videl, kakšne silne šopke planink so posamezni turisti nosili. Gotovo so jih imeli trije več kakor 5000. Čudil sem se le, kje so jih dobili. Bili so najbrž Korošci, ker so šli proti Koroški, čez Vrtačo. Dosti bolje tudi ni pri Slovencih, vedno imajo cele šopke teh cvetic. Slovensko plan. društvo naj na kakršenkoli način vsaj nekoliko odpomore taki škodljivosti. Ako se proti temu ne bo ničesar ukrenilo, smo v nekaj letih popolnoma od cvetja po naših planinah. Ako si jih utrga nekaj za spomin, kdo bi to branil, toda da bi jih kar tisoče utrjala ena roka, je že malo preveč.

— **Umrl je** v Wolkersdorfu pri Dunaju c. kr. polkovnik v pok. Leopold Riedl.

— **Uniforme za bulgarske državne železnice.** Generalno ravnanje bulgar-

skih državnih železnic razpisuje z dne 20. septembra t. l. ponudbeno dražbo za oddajo oblek (uniform) za uslužbence državnih železnic. Natančneje pod št. 22.192 v avstrijskem trgovinskem muzeju na Dunaju.

— **Velike vojaške vaje** se vrše na Krasu okoli Zagorja in St. Petra. Že tri tedne pokajo topovi in strojne puške kakor okoli Skadra. Vse vasi so vojakov prenapolnjene. Po večini so vojaki Mažari in Nemci. Prihodnji četrtek se vrše vaje v največjem obsegu. Udeležilo se jih bode do 15.000 mož. Streljalo se bo tudi ostro. Došel je že nadvojvoda Salvator. Dosele se ni zgodila nobena večja nesreča.

— **Premog zopet dražji.** Dne 1. t. m. so češki premogovni podjetniki zvišali cene premoga splošno za 4 K, boljšim vrstam pa za 6 in 11 K.

— **Iz politične veterinarske službe.** Okrajni živinozdravnik Ivan Demšar v Litiji je imenovan za okrajnega nadživinozdravnika ad personam.

— **Kolera v Bosni.** Glasom uradnih podatkov je bilo stanje kolere v Bosni 29. m. m. naslednje: V Gor. Tuzli 1 nov slučaj, v Simin hanu tudi 1, v Madrasu 2 sumljiva slučaja, v Brčki od preje 8, v Gorašnju od preje 5, v Vidovcih 1 nov in 5 od preje, v Latinski Kali 1 smrten slučaj, 1 bolnik od preje. V Bos. Samcu 1 nov sumljiv slučaj, od preje 2 bolnika, 3 so ozdravili. Tu smatrajo za gnezdo kolere Bošnjake v Slavoniji, odkoder se je najbrž kolera zanesla v Bosno.

— **Oddaja lesa v Egipt.** Ravnanje stvo egiptovskih železnic razpisuje za dne 29. septembra t. l. ponudbeno licitacijo za oddajo raznovrstnega lesa. Legitimirani domači interesi dobe vpogled v angleškem in francoskem jeziku pisane tozadevne listine v trgovskem muzeju na Dunaju pod št. 22.136.

— **Oddaja zimskih oblek, kap, čevljev in pasov za Bulgarijo.** Pri okrožni finančni prefekturi v Sofiji se bode vršila dne 17. septembra t. l. submisijna razprava za oddajo zimskih oblek, kap, čevljev in jermenov (pasov) za gozdno stražo in gozdne paznike kraljeve bulgarske vlade. Natančneje se izve v avstrijskem trgovinskem muzeju na Dunaju, IX. okraj, Berggasse št. 16.

Ljubljanske novice.

Iz Slovensko gledališče ne preneha. Mestna gledališka komisija je našla pot, po kateri bo mogoče vendarle pričeti s predstavami v dež. gledališču. Klub S. L. S. in zastopnik socialne demokracije sta v tem oziru že podala obvezni izjavi v roke g. župana. Danes ima sejo klub narodno-naprednih obč. svetnikov, kjer upamo, da se tudi pridruži mnenju gledališke komisije že z ozirom na slovenske igralce in z ozirom na to, ker bi bilo res žalostno, da bi v času, ko se na deželi dvigajo z velikimi stroški društveni domovi, v katerih se goji dramatika, stolno mesto Ljubljana imelo svoje gledališče zaprto.

Iz **Koncert domobranske godbe** bo jutri v torek od 4. popoldne do 6. ure zvečer v hotelu »Bellevue«. Vstop prost.

Iz **Duhovnih vaj za učitelje** se udeležuje letos ob 20 letnem jubileju 64 učiteljic.

Iz **Poroka.** Poročila sta se danes v cerkvi sv. Petra g. Anton Toplikar iz Trsta in gdnca Režika Križaj.

Iz **Lažejo vsevprek.** V zadnji sobotni številki je priobčil »Dan« notico, v kateri se nahaja sledeči odstavek: »Neki hrvaško-slovenski katoliški krtačar iz Kranja je gledal Sokole pri Babičevem pogrebu. Ker je pa pogreb katoliški obred, se razume samoobsebi, da je moral dati tudi on duška svojim verskim čutilom. In dal ga je. Pričel se je pridušati in zmerjati: »Proklete svinje, ali ni nobenega, da bi jih napodil, te lumpe bi morali vse pobesiti.« Tako se govoril! — V Kranju je samo en krtačar g. Ivan Anzelc, ki je res pristaš S. L. S. in se je tudi udeležil hrvaško-slovenskega katoliškega shoda. Torej se more zgornja notica le nanj nanašati. Notica je seveda zlagana in izmišljena. G. Anzelc Babičevega pogreba niti od daleč videl ni, in naj se tisti, ki je g. Anzelca videl, kako je Babičev pogreb gledal, se »pridušal in zmerjal«, oglaš pri g. Anzelcu v Kranju. Gosp. Anzelc mu da sto kron nagrade.

Iz **Poslovilni večer gospe Danilove** se vrši jutri ob 8. uri zvečer v deželnem gledališču. Igrajo dramo v treh dejanjih »Ne-pošteni«.

Iz **Zadružni instruktor c. kr. trgovskega ministrstva** g. Steska uraduje začasno od 1. novembra 1913 v Selenburgovi ulici št. 17 (pri Maliču) in od 1. novembra dalje stalno v Gledališki ulici št. 10 (v pritličju). Obiske strank sprejema vsak delavnik od 9. do 1. ure.

Iz **Ogenj.** V soboto zvečer nekaj pred 8. uro je čuvaj na Gradu naznanil z enim strelom, da je ogenj v Bohoričevi ulici. Gorela je Bernikova lopa, v kateri je tudi kozolec. Požarna bramba je bila takoj na licu mesta, ki pa ognja ni mogla pogasiti,

ker je bilo vse leseno in že skoraj pogorelo do tal. Omejiti je mogla le, da se ogenj ni razširil na bližnja poslopja. Poleg šupe sta zgorela tudi dva voza, dva prašiča so pa rešili. Pomagali so tudi domačini sami s tem, da so po strehah razgrnili mokre rjuhe. K požaru so prišli s svojo brzgalno žrebarji in sanitetni oddelek. Za red je skrbelo vojaštvo 27. pešpolka, alpinci, žrebarji in saniteta kakor tudi policija. Občinstva je prišlo k ognju vse polno. Kako je ogenj nastal, se ne vé, sumijo pa, da je bil podtaknjen.

Iz **Zopet tatvina na trgu.** V soboto je bila na trgu Mariji Seduškovici iz žepa ukradena denarnica, v kateri je imela 40 K denarja. Neko osumljenko so prijeli, a ni kazalo, da bi bil kak uspeh.

Iz **Lep bališ** so v soboto popoldne peljali skozi Ljubljano iz Babne gorice na Pšato pri Sv. Jakobu ob Savi. Od tam je šel pred časom neki fant v Ameriko, kjer je imel srečo, da si je v teku let prihranil okoli 20.000 K, s katerimi je potem na Pšati kupil posestvo ter si tako ustvaril eksistenco. Njegovo fantovstvo se sicer nagiba že proti jeseni, a je kljub temu našel svoji starosti primerno družico, ki je, kakor so ženske naglo izvohale, tudi prinesla v srečno gnezdice 8000 K in dva voza pohištva. Bala je bila zelo lepa ter je vsebovala vse. Dva dobro naložena voza pohištva, postelje, omare, kuhinjska in druga potrebna posoda, sploh vse, kar spada k hiši, tudi petelin je bil po stari navadi zraven. Voza sta bila okrašena s slovenskimi zastavami in trakovi. Spredaj pa je sedela kapela od hoc ter igrala vesele poskočnice. Pri ovinku na Nadvojvode Friderika cesti je prvi voz šel proti mestu po Karlovski cesti, za katerim se je peljal tudi ženin, zadnji pa je zavl na Nadvojvode Friderika cesto — tedaj je bilo takoj nekaj amerikanškega zraven, kar pa ženinu ni kalilo veselja. Ko so se na Dolenjski cesti pri Čošnovarju z vozovi ustavili in še nekoliko prilili, se je nabralo takoj mnogo občinstva, ki je z zanimanjem opazovalo lepe narodne običaje.

Iz **Umrla je** v Ljubljani: Josip Zingl, korporal 27. pešpolka, 25 let. — Valentin Hrastnik, bajtar, 73 let. — Josip Žnidaršič, paznikov sin, 10 mesecev. — Terezija Urbanija, trgovka s starim železjem, 54 let. — Ivan Osterman, mizar v predlinici, 78 let. — Ivana Tomažič, posestnikova žena, 35 let. — Marija Žagar, hči veletržca, 1 mesec.

Iz **Konji splašili** so se v soboto popoldne Drelsetovemu hlapcu Antonu Trlepu, kateri je na Karlovski cesti padel z voza in mu je šlo zadnje kolo čez noge. Pri tem mu je počila žila, vsled česar so ga morali prepeljati z rešilnim vozom v deželno bolnišnico.

Iz **Poškodbe.** 57 let stari posestnik Jakob Pernuš iz Sv. Ane pri Kranju je 30. t. m. splezal na hrast in, ker se je veja odlomila, 8 metrov globoko padel in si zlomil levo nogo. — Steklarski delavec Ivan Miglič iz Toplice pri Zagorju si je spekel z gorečim steklom ni vbo del v levo nogo. Oba se nahajata v deželni bolnišnici. — Marija Novak, deklica, doma iz Podlpe pri Selu, ki je padla v vročo vodo, v kateri je mati kuhala gnjat, je v deželni bolnišnici umrla.

Iz **Našla se je** od št. Vida proti Ljubljani ženska denarnica, v kateri je bilo 1 K 14 vin. denarja in potrdilni listek od Fr. Čudna iz Ljubljane. Dobi se pri najditelju Stanko Florjančič, Kleinmayer & Bamberg.

— **Slavnostne razglednice katoliškega shoda** se še dobivajo, in sicer v **Katoliški Bukvarni in v prodajalni katoliškega tiskovnega društva (pri Ničmanu) v Kopitarjevi ulici.** Vse razglednice so umetniško delo, ki bo imelo trajen spomin. Naročajte jih! Posebno pozornost vzbujajo razglednice z besedilom posvetitve Brezmadežni. Razglednice so po 10 vinarjev. **Segajte po njih, razpošiljajte jih prijateljem in znancem.**

H katoliškemu shodu.

OBČNI ZBOR »SVETE VOJSKE«.

Vkljub temu, da ta točka vsled prepoznega naznanila pripravljalnemu odboru ni bila tiskana na »vstopnicah«, je bila udeležba zadovoljiva. Vendar, da bi ne bilo te pomanjkljivosti, bi jih bilo še več, zlasti Hrvatov, ki vabila v »Slovincu« niso brali. Šlo se pri tem zboru ni za to, da bi zbrali skupaj mase ljudstva, ampak da se snidejo voditelji gibanja in se dogovoré o vzajemnem ravnanju. Zastopane so bile res vse slovenske pokrajine in vse hrvaške dežele razen Dalmacije. Stajersko pokrajinsko organizacijo sta zastopala predsednik dr. Fr. Kovačič in tajnica gdn. Antonija Štup-

ca; Koroško g. župnik Tomaž Ulbing in g. Vajncerl; Goriško profesor dr. Jos. Ličan; tržaško kaplan Fr. Guštin. Izmed Hrvatov so bili navzoči dr. Ritig iz Zagreba, profesor monsignor Marušić iz Gospića, drugi pa so bili mladi ljudje: mladi kaplani, novomašniki, dijaki in bogoslovci, ker med starejšimi Hrvati za to stvar ni mnogo zanimanja.

Predsednik Kalan v svojem nagovoru pravi, da si je želel doživeti današnji dan, in zdaj, ko ga je doživel, lahko reče: Nunc dimittis servum tuum, Domine... Gojil je že dolgo časa dve želji: prvič, da bi se vzdignila na boj proti pijančevanju vsa Slovenija, vse pokrajine, ne samo kranjska, da bi z njegovo smrtjo vse ne zaspalo. Zdaj smo prišli do tiste točke, da je za našo bodočnost preskrbljeno, tudi če oni pade; pa tudi — pravi — če jaz še živim, da ne bo vedno samo moja trobenta pela, ampak bodo tudi drugi na svoje piščalke piskali, da bo šla stvar bolje od rok. — Druga njegova želja je bila, da se vzdigne na boj proti pijančevanju tudi postrana Hrvatska, kjer ubogi narod ječi pod istim zlom kakor pri nas. In danes, ko smo prvič zbrani Hrvati in Slovenci na protialkoholnem zborovanju, nam je dano zagotovilo, da se bo to zgodilo. Zato bodi blagoslovljen ta dan!

Nato sta podala poročili tajnik g. Puhar in blagajnik č. g. Zaplotnik. Pisarna je prejela doslej 60 letnih poročil, ki izkazujejo 10.000 udov, med temi popolnih abstinentov blizu 4000.

Na vrsto je prišla najprej hrvaška organizacija. K besedi so se oglašili: Domagojca Strauch in Jošovec, novomašnik Jesih, kaplan Milinković in dijak Lasić iz Mostara. Iz njih govorov smo izvedeli to: Med Hrvati je protialkoholna ideja bolj razširjena, kakor smo mislili. V Bosni in Hercegovini tudi med ljudstvom samim (seveda med srbskim še mnogo bolj kakor med hrvaškim). V Hercegovini imajo frančiškani okoli 1000 organiziranih abstinentov. V ostalih hrvaških deželah ideja še ni prodrla med ljudstvo; pač pa je med hrvaškim dijaštvom abstinentna ideja mnogo bolj razširjena kakor med slovenskim. Katoliške dijaške organizacije po vseh hrvaških srednjih šolah imajo svoje abstinentne sekcije, istotako »Domagoj« in bogoslovci v Zagreb. Vse te sekcije imajo pa centralni odbor, kateremu načeluje sedaj Domagoj Jošovec.

Izrekli pa so bojazen, da bi mažarska vlada ne potrdila samostojnega katoliškega protialkoholnega društva za Hrvatsko. Zato se je sklenilo, da se naj za sedaj še ne osnuje samostojno društvo, ampak se Hrvatje pridružijo slovenski organizaciji. Središče za Slovence in Hrvate je torej zaenkrat Ljubljana. Za vse hrvaške dežele, oziroma škofije se izberejo zastopniki, ki bodo v stiku z ljubljansko centralo in ji poročali o stanju gibanja na Hrvatskem. In sicer za Banovino kaplan Pavao Jesih, za senjsko biskupijo kaplan Tomo Milinković, za Sarajevo g. Fleger, za Mostar g. Lasić, za Banjaluko se naprosi odsotni dr. Maraković, za Djakovo in Dalmacijo se še poiščejo.

Za slovensko osrednjo »zvezo« so potrjena pravila. V odbor »zveze« so izvolili pet članov ljubljanskega lokalnega odbora; dalje so odborniki »zveze« vsi predsedniki pokrajinskih podvez: za Stajersko dr. Kovačič, za Koroško dr. Rožič, za Tolminko dr. Serjún, za Gorico dr. Ličan, za Trst Fr. Guštin.

BOSNA NA HRVAŠKO-KATOLIŠKEM SHODU V LJUBLJANI.

V torek zvečer ob pol 8. je imel po programu P. Puntigam, apostol Bosne, sklopično predavanje o Bosni. Dvorana je bila napolnjena. Med poslušalci je bil tudi mostarški škof P. Mišić. Slike so bile izredno krasne, predavanje zanimivo, občinstvo zelo zadovoljno.

Bosanska kavarna je vse štiri dni katol. shoda izvrstno delala. Obisk je bil jako mnogobrojen, življenje v kavarni in pred njo zelo živahno in veselo. Bošnjakinje so pridno stregle; hrvaški dijaki tamburali in peli. Obžalovalo se je le, da kavarna ne ostane permanentna.

»Bosanski odbor« je sklenil, da napravi prihodnje leto **polet v Bosno**. Članice bosanskega odbora bodo šle v narodnih nošah. Na ta način vrnemo hitro Bošnjakom njih prihod h katoliškemu shodu, jim pokažemo svojo ljubezen ter priložimo zopet en kamenček k hrvaško-slovenskemu združenju.

Po svetlu.

Ferrer v novi luči. Razsodba sod-nije seinskega departementa v Parizu je napravila Ferrerjevemu častilcem ve-liko presenečenje. Stvar je ta-le: Gdč. Bonnardova je bila družabnica gospe Meunierjeve, ki je dajala velike vsote za dobre namene. To je bilo nekaj za Ferrerja. Poslužil se je raznih sredstev in slednjič je dosegel, da je gdč. Bon-nardovo poročil leta 1899. Pri tem je zamolčal, da je oženjen in da je svojo ženo zapustil. S to poroko je potonja-kovič dosegel, da je gospa Meunier za-pustila svoje veliko premoženje njego-vi »moderni« šoli. Mislija je, da stori dobro delo. V oporoki pa je določila, da se vsota 100.000 frankov izplača njeni družabnici. Ferrer pa je celo imetje po-bral, svoje »morganatični« soprogi je dal 200 delnic po 500 frankov neke španske obrtne družbe. Pozneje ji je delnice zopet vzeli. Gdč. Bonnardova je svoje imetje zahtevala, zlasti ki je bil Ferrer kot veleizdajalec in revolucio-narec k smrti obsojen. Sedaj je pravico našla, denar pa ji prav pride, ker pre-življa sebe in svojega sina, ki ga ima s Ferrerjem, s pisanjem na pisalnem stroju. Tak je bil Ferrer. Sicer se je o njem španski ministrski predednik Ro-manones — liberalce — izrazil, da Fer-rer ni bil nič družega, nego navadni zločinec. Dober tek Ferrerjevci!

Z otroci zašel na gorah. Monakov-ski stavbi ravnatelj Moric Schmidt je s svojima osem- in desetletnima sino-voma na Gerstrubnu zašel na neko pe-čino, s katere niso mogli ne nazaj ne naprej. Ker jih ni bilo domu, so jih šli iskat in jih našli v nevarnem položaju, a so vse brez nezgode rešili.

Moža je hotela zastrupiti. Posest-niku Ivanu Kumpiču v Dobovi pri Ar-vežu je te dni po večerji postalo slabo. Žena mu je nato hitro skuhala pre-žganko, ki je pa imela čuden okus in Kumpič je čutil v ustih neke trde krog-ljice, ki jih je položil na mizo, nato pa hitro užgal luč, da bi videl, kaj je. Spo-znal je, da je v juhi živo srebro. Hotel je zbrati kroglice kot dokaz proti že-ni, a ta jih je hitro pobrisala z mize na tla in pohodila. Kumpič je napravil ovadbo in 30. t. m. so ženo zaprli.

Občina zavrgla volilo. Mesto Kolin a. R. je doletela sreča, da se mu je vo-lilo 150.000 mark za napravo krema-torija. Mestni svet pa je volilo — zav-rigel, ne marajo za take naprave. Kaj bo-dokliki temu naši pristaši sežiganja mrličev? Ali ni škoda tolike vsote? Kaj bi s toliko denarjem naredili?

Reklama v Ameriki si izmišlja vsak dan nove zvijače, da bi bolj vle-klja. Nedavno so bili po vsem Newyor-ku nalepljeni veliki lepaki z napisom: »Mary, čakaj, dokler ne pridem!« Vse se je izpraševalo, kaj bi neki to pome-nilo. Končno se je zvedelo, da je to na-slov novega romana, ki je v kratkem času doživel neštete izdaje. Tovarnar avtomobilov Brian Hughes v Newyor-ku si je nedavno kupil veliko škatljo ponarejenih diamanov, sedel v avto-mobil in se odpeljal pred najelegant-nejši zlatarski atelje; tu je skočil z avto-mobila, pri tem pa nalašč padel in raztresel diamente. Drugi dan so new-yorški listi priobčili dolga senzacional-na poročila o nezgodi, o kateri priliki da je za več milijonov diamanov po-stalo plen pouličnega ljudstva. Tako je Brian Hughes zopet opozoril na svojo tovarno. Ravno te dni stoji v nekem newyorškem izložbenem oknu mož v srednjeveški viteški opravi z napisom: Ali je ta človek živ? Občinstvo se tru-moma ustavlja pred izložbo in čaka, kdaj se bo Field — tako se piše mož v srednjeveški opravi — premaknil; pri tem pa seveda ogleduje tudi druge predmete v izložbenem oknu. Neka newyorška tovarna za nojevo perje si je dala napraviti eleganten voz, na ka-terem stoji ogromna škatlja za ženske klobuke, spredaj pa sedi in vodi konje dama z vsak dan novim elegantnim klobukom. Navadna reklamna prika-zen v ameriških mestih je mož, ki »hodi v klobuku« tako, da ima čez se nataknen ogromen klobuk in mu le glava in noge gledajo iz njega.

Oklofutani poročnik. Na strassbur-škem kolodvoru je neka dama dejan-sko napadla nekega častnika, ki se je bil pripeljal z vlakom z neko drugo damo. Častnik je potegnil sabljo in se hotel vreči na napadalco, a vmes je stopil neki narednik in preprečil pre-livanje krvi. Napadalco so zaprli, a noče dati prav nobenih pojasnil.

Žepni robec kot vzgojno sredstvo. V francoski armadi so sedaj uvedli žepne robce, na katerih so natisnjene najvažnejše določbe vojaške discipline. Robci so razdeljeni v štiri polja; na prvem stoje zapovedi o pokorščini na-sproti višjim, obenem pa so navedene tudi kazni, ki doleté vojaka, ako pre-krši te zapovedi. Na drugem polju so

natančno označeni vsi službeni čini in pa različni znaki, s katerimi jim je izkazovati čast. Na tretjem polju najde vojak določbe, po katerih se ima rav-nati v vojašnici, njegove dolžnosti in pravice. Na četrtem polju se nahajajo predpisi, po katerih se ima vojak ravnati v vojni. Na drugi strani robca je slika, ki kaže, kako ima dober vojak pozdraviti svojega predpostavljene-ga.

Vojak se je obesil. V loboškem gozdu se je obesil infanterist Franc Pöschl od 92. pešpolka. Vzrok ni znan.

Svojo stoletnico je praznoval dne 27. t. m. ogrski poslanec neodvisne stranke Jožef Madarasz star. Ob tej priliki mu je čestital min. predsednik, vlada, državnozbornsko predsedstvo, vse pol. stranke in nešteto drugih. Ma-darasz je že 65 let neprestano poslanec in je najstarejši parlamentarec v Ev-ropi.

Hrvaška ekspedicija za proučava-nje Jadranskega morja se je včeraj na ladji »Vila Velebita« podala na delo. V komisiji so profesorji: dr. Gavazza in dr. Senon z asistentoma, dr. Car, dr. Hadži in dr. Vouk.

Češki zdravnik izgnan iz Ogrske. Ogrska vlada je izgnala iz ogrske države zdravnika dr. Ivana Háleka, sina češkega pesnika Vitezslava Háleka; svojo odredbo utemeljuje ogrska vlada z dejstvom, da se je dr. Hálek udeležil slovaškega zboro-vanja v Turč. Sv. Martinu. Dr. Hálek je kot zdravnik že 15 let deloval v Silleinu.

— Prijatelje našega lista prosimo, da agitirajo za nove naročnike. Mnogo je še slovenskih hiš, gostiln in trgovin, kamor zahajajo naši somišljeniki, a še niso naročene na „Slovenca“. Agitirajte za nove naročnike!

p Imenovanje. Akademski slikar g. Viktor Cotič iz Gorice je imenovan za suplenta na gimnaziji v Zadru.

p Umrj je v Sv. Križu pri Trstu dvaj-setletni Josip Košuta.

Zadnje vesti.

SPOMIN NA OSVOBODILNO VOJSKO.

Toplice, 1. septembra. Tu se je od-kril spominski kamen na sestanek treh vladarjev po bitki pri Kulmu 1813. Ce-sarja Franca Jožefa je zastopal nadvoj-voda Karl Franc Jožef, nemškega ce-sarja generalni polkovnik Kössl. Popol-dne se je vršil slavnostni zgodovinski sprevod, ki je predstavljal vhod treh cesarjev.

POLJSKE ZADEVE.

Krakov, 1. septembra. Konferenca Poljske ljudske stranke je sklenila zahte-vati takojšnje sklicanje deželne zbornice in uvedbo splošne in enake volilne pravice ter se izrekla proti proporciji.

DEMENTI.

Dunaj, 1. septembra. Vest, da hoče vojaška uprava uveljavljenje novega vojaškega kazenskega reda zavleči, je brez podlage.

DELCASSE GRE.

Pariz, 1. septembra. »Liberte« po-roča, da bo francoski poslanik v Peter-burgu Delcasse zaradi diferenc z Izvol-skim odstopil.

DEMISIJI DVEH SRBSKIH MINI-STROV.

Beograd, 1. septembra. Včeraj sta podala v ministrskemu svetu svoji de-misiji trgovinski minister Stojanovič in justični minister Poličević, prvi, ker mu finančni minister za po-trebe v krajih ni dovolil kredita 300.000 dinarjev, drugi iz zdravstvenih ozirov. Novi trgovinski minister postane po-slanec Janković, justični minister pa bivši minister Gjuričić.

ODRINSKO VPRAŠANJE.

Carigrad, 1. septembra. Pogajanja med Porto in Bulgarijo se bodo, kakor se trdi, vršila v Odrinu.

POTREBE BULGARIJE.

Sofija, 1. septembra. Bulgarija rabi 795 milijonov frankov. Rekvizijski boni se bodo pokrili z notranjim posojilom. Naj-nujnejše potrebe zahtevajo 392 milijonov frankov. Vlada namerava najeti v inozem-stvu 400 milijonov frankov posojila.

PROTI MILJUKOVU.

Solun, 1. septembra. Vlada je Car-negijejevi preiskovalni komisiji svetovala, naj se Miljukov iz komisije izloči. Komisija se je izrekla za solidarno z njim. Vsled tega je preiskavo smatrati za izjalovljeno.

BORZA.

Dunaj, 1. septembra. Borza je trdno poslovala.

SLUČAJI KOLERE NA DUNAJU.

Dunaj, 1. septembra. Zdravstveno stanje Arona Pardo iz Soluna je dobro. Tudi zdravstveno stanje neke Löwen-

stein, ki je s Pardom prišla na Dunaj in se nahaja v izolacijski bolnišnici, je povojno. Isto velja o devetih osebah, ki so jih intervenirali, ker so bili s Par-dom v dotiki. Baje so včeraj še neko drugo s simptomi kolere obolelo osebo spravili v izolacijsko bolnišnico.

KOLERA V SRBIJI.

Belgrad, 1. septembra. Kolera se razširja. Bati se je, da demobilizirane čete bolezen raztrose po celi deželi.

NESREČA V GORAH.

Malnitz (Koroško), 1. septembra. Že-lezniški uradnik Ritzler je v gorah pone-srečil in bil na licu mesta mrtev.

UMOR V FRANKOBRODU.

Frankobrod (na Odri), 1. septembra. Identiteta tu umorjenega tujca je zdaj do-gnana. Bil je Vladimir Pezdersky iz Kolo-meje. Rajni je imel s seboj vizitko tajnika newyorskega generalnega konzulata, vsled česar se je zgodila zamenjava.

NAROČAJTE SE ŽE NAPREJ NA PO-ROČILO O HRVAŠKO-SLOVENSKEM KATOLIŠKEM SHODU!

Udeležencem katoliškega shoda in vsem, ki jim je pri srcu prospeh kato-liške misli, priporočamo, da se že sedaj zglasijo kot naročniki na »Poročilo o katoliškem shodu«. — Poročilo bo za vsakega, ki se bavi s socialnim vprašanjem današnjega časa, velike važ-nosti; vsebinsko vrednost tega dela bodo dvignile tudi mnoge umetniške slike in bogata zunanja oprema. — Kdor si želi omisliti to poročilo, naj naznani to takoj ali najpozneje do 10. septembra Katoliški Bukvarni. — Udeleženci, ki se pravočasno zglasijo, bodo namreč dobili poročilo za zelo nizko subskripcijsko ceno.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m, sred. tlak 736,0 mm

Dan	Čas opa-zovanja	Stanje baro-metra v mm	Tempe-ratura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm
30	9. zveč.	735,0	17,5	sl. jzah.	jasno	
31	7. zjut.	735,9	11,6	sl. jug	oblačno	0,0
	2. pop.	735,8	23,9	sr. jzah.	del. obl.	
31	9. zveč.	737,0	18,2	brezvetr.	jasno	
	7. zjut.	738,0	13,8	brezvetr.	megla	8,3
	2. pop.	736,6	25,9		del. jasno	

Srednja predvčerajsna temp. 19,5°, norm. 17,1°. Srednja včerajsna temp. 19,6°, norm. 17,0°.

Tržne cene.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 1. septembra 1913.

Pšenica za oktober 1913	11:34
Pšenica za april 1914	11:84
Rž za oktober 1913	8:57
Oves za oktober 1913	8:11
Koruzna za maj 1914	7:41

Sprejmejo se

dijaki

na stanovanje in vso oskrbo.

Kje, pove upravništvo »Slovenca« pod šteč. 2629.

Izgubil se je pes (Koli)

kodrast, rujavkaste barve z belim vram-tom. Sliši na ime »Ilo«. Odda naj se na Ahaciljevi cesti šteč. 15 proti na-gradi. 2624

Lep lokal

ob križišču dveh državnih cest, pripraven za trgovino ali obrt, se odda v najem od 1. ok-tobra t. l. — Več se poizve pri Franc Didčcu, hotelirju, Idrija. 2625

Kavarna „CENTRAL“.

Od 2. sept. naprej vsak večer

koncert

nanovo pridobljenega slovitega elitnega damskega orkestra (kapelnica Jerica Boraucke).

Začetek ob pol 10. uri.

Vstop prost.

Vso noč odprto.

Sestanek tujcev. 2618

Vzoren mladenič

želi dobiti cerkveniško službo. Po-nudbe do sv. Mihaela na upravo »Slovenca« pod št. 2621. 2621

Odda se na minuendo dražbi dne 8. sep-tembra ob 4. uri popoldne naprava 2620

nove strehe

iz mesecnovih dil (na tarifu) za farno cerkev na Breznici. Pogoji in cena se izve na dan dražbe v farovžu. Koncesionirani tesarski moj-ster, ki bo delo prevzel, mora vložiti 10% kav-cije. Stavbni odbor ni navezan oddati delo naj-nižjemu ponudniku.

Za stavbeni odbor: Josip Lavrič, načelnik Breznica, 31. avg. 1913.

KUČ

BR. NOVAKOVIĆ

LIUBLJANA-LJUBLJANA

KUČ

zdravniško priporočeno kritvoreče vino daje moč in zdravje.

Vzorec 4 steklenice 5 kg franko po poš-tem povzetju K 4:50. Edina zaloga

Br. Novaković

veletrgovina vina, vermoutha, Marsale, Malage, konjaka, žganja itd.

Ljubljana.

2631

Odvetnik dr. Janko Šavnik

je otvoril svoje pisarno v Trstu

:: Nova ulica šteč. 11, I. nadstropje. ::

2613 3

Primorske vesti.

p **Umrl** je v soboto zjutraj v goriski bolnišnici g. K. K. v 71. letu, avskultant na okrožni sodnji. Slaboten se je dal operirati na slepiču in podlegel. Pokojnik je bil doma iz Trsta.

p **Samoumor radi izgubljene službe.** V Trstu se je zastrupila 33 let stara blagajničarka Gemma Canarutto. Pretekli teden je bila dobila par dni dopusta, ki ga je preživela v Benetkah. Ker pa se je bila zamudila za dva dni, je tvrdila, kjer je služila, zasedla njeno mesto z drugim dekletom, kar je na njo tako vplivalo, da se je zastrupila s fenilovo kislino.

p **Sežigalnica za smeti.** Tržaška občina gradi v Istrski ulici svoje peči za sežiganje smeti. Od daleč je videti gradnja kakor kaka trdnjava iz cementa; izvršena in prometu izročena bo najpozneje v mesecu marcu prihodnjega leta. Moderna zgradba bo stala okroglo 800.000 kron.

p **Spomini iz davnih krščanskih dni.** Pri popraviljanju in prenavljanju škofovske palače v Poreču so našli sledove cerkve iz zgodnjih časov krščanstva. Zdi se, da so odkrili sledove šestega stoletja.

p **Visoki gostje v Miramaru.** Te dni pride v Miramar nadvojvoda Karol Franc Jožef s soprogo Cito in sinkom Otonom. V gradiču ostanejo visoki gostje par tednov.

p **Skedan dezerter.** Pred meseci je bil ušel od 17. pešpolka v Ljubljani pešec Vinko Bregar in je pobegnil v inozemstvo. Šlo mu je pa zelo slabo in ko je tako ugibal kaj naj bi storil, se mu je zazdelo, da je najboljši umestno, se vrniti. In šel je k avstro-ogrskemu konzulu na Krfu, ki ga je poslal v Trst.

p **Sobotno poslovanje v bankah.** Po dolgem boju je uradništvo denarnih zavodov v Trstu srečno izposlovalo poldnevno poslovanje ob sobotah. Ne bodo pa te dobrote deležni uradniki vseh bank v Trstu, kajti od 12 zavodov jih je odklonilo prošnjo — 7, med katerimi tudi Ljubljanska kreditna banka. Zavodi, ki zavzemajo odklanjajoče stališče, se izgovarjajo s pretvezo, da bi to škodilo obrti in trgovini.

p **Morski volk.** V Devinu je dne 29. avgusta vlovil ribič Alojzij Padovan mladega morskega volka, ki je meril poldrugi meter in tehtal 15 kg.

Štajerske novice.

p **Pogreb deželnega odbornika g. Robiča** je bil včeraj naravnost velikanski. Takega sprejema še ni videl ne Maribor ne Limbuš. Udeležili so se ga slovenski poslanci, deželni glavar in namestnik, mnogo uradništva, zastopstvo Orlov mariborskega okrožja itd. Ob grobu sta govorila imenom poslanec Slovenskega kluba in S. K. Z. deželnega glavarja namestnik in državni poslanec dr. Jankovič, imenom Lembažanov pa nadučitelj Vodenik.

p **Naše prireditve.** Dr. Hohnjec je včeraj govoril na zborovanju v Studenicih pri Poljčanah, dr. Lukman in Žebot v Gornji Radgoni, v Hočah pa je bila lepa prireditev tamošnjega Orla.

Razne stvari.

p **Papežev lekarnar,** brat Prosdocimo, je ena najznačilnejših prikazni med vatikanskim dvornim osebjem in uživa popolno zaupanje sv. očeta. Je to vesel star možiček, ki samo ene vrste ljudi na svetu ne mara — namreč časnikarjev. Kakor hitro se kak časnikar pokaže v lekarni, takoj ga brat Prosdocimo na sicer prijazen, toda energičen način odpravi skozi vrata, ko je pa zunaj, mu v pomirjenosti zakliče prijazen »Na svidenje!« Do pred dvema letoma je bila vatikanska lekarna nameščena v prostorih, ki so bili naravnost s ceste dostopni. Posledica je bila, da so radovedneži prišli v lekarno kaj malega kupiti, potem pa pri stranskih vratih smuknili na vatikanske hodnike in dvorišča, se potikali povsod okrog po poslopjih in prodrli dostikrat do stopnic, ki peljejo naravnost pred papeževe sobane. Končno se je dan na dan natepolo toliko radovednih ljudi po vatikanskih hodnikih, da je bilo od sile. Tedaj je pa kardinal Merry del Val temu odločno napravil konec s tem, da je brata Prosdocima z njegovimi steklenicami, škatlicami in drugimi lekarniškimi pripravami premestil v druge, manj izpostavljene prostore. Za večjo varnost so pa tudi tu pred vrata postavili Švicarja s helebardo.

p **Štiridesetletnica ženske poštne službe v Avstriji.** Letos je poteklo 40 let, odkar v avstrijski poštni službi

delujejo tudi ženske. Junija 1872 so za poizkušnjo nastavili prve ženske, ki so se tako izkazale, da so koj drugo leto ženskam splošno odprli vrata v poštno službo. Danes imamo v Avstriji 7300 ženskih poštних uradnikov, ki nosijo deloma naslov poštних oficijantinj, deloma pa naslov poštних adjunktinj. Pri brzojavu in telefonu deluje 3100 uradnic, druge so v ostali poštni službi.

p **Stoletnica lokomotive.** Leta 1813. je na Angleškem stekel prvi parni stroj za prevažanje premoga. Dal ga je napraviti posestnik premogokopov v Wylamu na Northumberlandskem. Stroj je tekkel po tračnicah in vlekel osem voz s hitrostjo 8 km na uro. Ta stroj je potem vzpodbudil pravega iznajditelja lokomotive, Stephensona, ki je bil tedaj kurjač in strojnik v killingworthskem premogovniku, da je sestavil velik stroj za prevažanje blaga in ljudi.

p **Fine fotografske razglednice katoliškega shoda so na razpolago v „Katoliški Bukvarni“ po 30 vin., navadne po 20 vin.**

p **Juvancič, Učna knjiga francoskega jezika.** Za srednje in njim sorodne šole in za samouke. »Katoliška Bukvarna.« I. del vez. 2 K 50 vin.

II. del z mnogimi slikami in načrtom Pariza vez. 3 K.

Velika prednost Juvancičeve učne knjige je ta, da ni prikladna zgolj za šolo, ampak tudi za samouke, ker je tako pregledno in praktično sestavljena, da se bo iz nje lahko vsak sam brez tuje pomoči privadil francoskemu jeziku. Pravila za izgovarjavo so izborna in istotako način vaj in nalog.

p **Cestni zakon za Kranjsko, 1912.** 1 K 20 vin. »Katoliška Bukvarna.«

V javnem življenju prepotrebna in za vsakogar priporočljiva knjiga, ki jasno predločuje vsa določila novega cestnega reda.

p **Medved, Poezije, II. del.** 4 K, vez. 5 K 40 vin. »Katoliška Bukvarna.«

Medved je pesnik-mislec in njegove pesmi smemo uvrstiti v vrsto prvih naših klasikov. Čim večkrat jih beremo, tem krasnejše misli se odpirajo pred nami. Kdor se zna utopiti v njegove pesmi, mu nudijo preobilo užitka.

p **Starogorski, Junaki svobode.** Povesti in črtice iz Balkana. Cena 2 K. »Katoliška Bukvarna.«

V času, ko se vsi pogledi obračajo na Balkan, bo gotovo vsakega izredno zanimala navedena knjiga, ki vsebuje zbirko prekrasnih povesti iz preteklega vojne.

p **Šenoa - Starogorski, Kletva.** Roman. Cena 1 K 40 vin. »Katoliška Bukvarna.«

Šenoa je najboljši hrvatski romanopisec in je žal le premalo znan med Slovenci. Navedena knjiga nam v lepem prevodu podaja enega najkrasnejših njegovih romanov, ki se bo gotovo v najkrajšem času priljubil med slovenskim narodom.

p **Šleibinger, Slovarček nemškega in slovenskega jezika.** 1 K 20 vin., vez. 1 K 80 vin. »Katoliška Bukvarna.«

Vsakemu, kdor se bori s težavami nemškega jezika, bo ta slovarček izredno dobro došel. Ima namreč to prednost, da navaja različne, posebno pa nepravilne slovnične oblike, kar je bodisi za samouka kakor tudi za dijaka neprecenljive vrednosti.

p **Novak, Nemščina brez učitelja.** I. del. Nemška slovnica za samouke. 1 K 20 vin. II. del. Slovensko - nemški razgovori v vsakdanjem življenju. 1 K 20 vin. »Katoliška Bukvarna.« Oba dela lično skupaj vezana 2 K 80 vin.

Na podlagi te knjižice se samouk hitro in zadostno priuči nemški izgovarjavi in slovni. V razgovorih pa najde vse potrebno, kar rabi v praktičnem vsakdanjem občevarju. S pomočjo te knjižice bo Slovenec lahko izhajal med Nemci.

p **Sanatorium Emona v Ljubljani,** Komenskega ulica 4. Privatno zdravilišče za notranje in kirurške bolezni. — Porodnišnica. — Medicinske kopeli. Lastnik in šef-zdravnik: Dr. Fr. Dergano, primar. I. kir. odd. dež. boln.

2574

AUTO

Popolnoma nov avto, eleganten, prvovrstne znamke, ki pride iz tovarne se proda radi rodbinskih razmer po dogovoru in proti popustu na račun plačane vsote, event. vzame starejši avto v protiračun.

Vprašanja pod »Auto 2574« na upravo lista.

p **Hiša s trgovino se odda v najem**

V hiši je že čez 25 let vpeljana trgovina, v njej sta tudi 2 sobi s pritliklami. — Več se izve pri lastniku M. Jakše-tu v Robu pri Velikih Laščah.

Christofov učni zavod

kojega otvoritev je vzela visoka c. kr. deželna vlada na znanje, vpisuje ves mesec september vsak dan od 12. do 3. ure popoldne v Sodni ulici št. 1, I. nadstropje. — Najbolje obiskovan zasebni učni zavod. — Gojenke in gojenci tega zavoda pridejo najhitreje k dobremu kruhu. — Pouk v obeh deželnih jezikih. — Šolsko leto se prične 1. oktobra 1913 in traja samo 10 mesecev. — Solnina nizka. 2581

Trgovci!!

Poravnave izven konkurza ali v istem se izvede najhitreje. Informacije diskretno in zastonj. Ponudbe pod šifro „Dunaj 1918“ na upravo lista.

Enonadstr. hiša v Sp. Šiški

št. 118, blizu drž. kolodvora, s 6 stanovanji, je na prodaj. Obreštuje se po 6%, davek je tu že odračunan. Cena 20.300 K. 5000 K dolga ostane lahko na hiši. 2601

Zdravnik za očesne, ušesne, nosne in vralne bolezni 2609

dr. Josip Pogačnik

ne ordinira 14 dni.

Zavolj izvanredne dobrote povsod dobro znana stara

VINA

dobijo se še v kleti

Ivana Malus, posestnika

na Bizeljskem, štajersko.

Od dobrega najboljše! je še vedno izvorni

Singerjev šivalni stroj

Dobi se samo v naših prodajalnah s takim izveskom

in s to varstveno znamko

Ljubljana, Sv. Petra cesta 4, Novo mesto, hiša lekarja Bergman, Kranj, Glavni trg 119 in Kočevje, Glavni trg 79 ali pa po naših potnikih.

Josip Stupica

jermerar

Ljubljana, Slomškova ulica

se priporoča slavnemu občinstvu v Ljubljani in na deželi za napravo vsakovrstnih konjskih oprav, raznovrstnih vozov, kočij, ter sploh vseh predmetov, ki spadajo v njegovo stroko. — Popravila se izvršujejo točno in dobro. — Cene zmerno nizke.

2468

St. 17086.

Razpis.

2617

Za zgradbo železobetonskega mostu čez potok Reko bri Kočevski Reki, okraj Kočevje, na okroglo 8000 K proračunjena dela in dobave se bodo oddale potom javne ponudbene obravnave.

Pismene, vsa dela zapopadajoče ponudbe z napovedjo popusta ali doplačila v odstotkih na enotne cene proračuna naj se predlože do

15. septembra t. l. ob 11. uri dopoldne

podpisanemu deželnemu odboru.

Ponudbe, katere morajo biti kolkovane s kolkom za eno krono, doposlati je zapečatene z napisom: **Ponudba za prevzetje zgradbe železobetonskega mostu pri Kočevski Reki.**

Ponudbi mora biti dodana izrecna izjava, da pripozna ponudnik stavbne pogoje po vsej vsebini in da se jim brezpogojno ukloni.

Razen tega je dodati kot vadij še 5% stavbnih stroškov v gotovini ali pa v pupilarnovarnih vrednostnih papirjih po kurzni ceni.

Deželni odbor si izrecno pridrži pravico, izbrati ponudnika ne glede na višino ponudbene cene, oziroma, če se mu vidi potrebno, razpisati novo ponudbeno razpravo.

Načrti, proračun in stavbni pogoji so na ogled v deželnem stavbnem uradu.

Od deželnega odbora kranjskega

Ljubljana, dne 27. avgusta 1913.

NEOBHODNO POTREBNA KNJIGA,

strokovna, bogato ilustrovan, za vsako gostilno in sploh za vsako hišo, ki mora kdaj postreči gostom, je

NAUK O SERVIRANJU

Tudi našim župnikom bo knjiga dobro služila.

V platno vezana knjiga stane 5 K, po pošti 5:50 K, po povzetju 5:70 K. Pošilja se le proti naprej plačani naročnini ali po povzetju. Naroča se pri upravnistvu „Gostilničarskega Vestnika“ v Ljubljani.

2525